

Załącznik do
Uchwały Nr XXXIII/274/18
Rady Gminy Dygowo
z dnia 06 marca 2018 roku

Gminny Program
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
Gminy Dygowo
na lata 2018-2022

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	3
1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ	3
2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY W RODZINIE	3
3. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU	4
4. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU	10
5. CHARAKTERYSTYKA GMINY	11
6. OCENA WDROŻENIA ZAŁOŻEŃ POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE.....	12
II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE	14
1. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH.....	15
1.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE	15
1.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	25
1.3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE.....	29
1.4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY.....	30
1.4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM	30
1.4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM	37
1.4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ	40
1.5. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM.....	42
1.6. ANALIZA SWOT	43
2. ADRESACI PROGRAMU	46
3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE	46
3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU	46
3.2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA	47
III. REALIZACJA PROGRAMU	55
1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY.....	55
2. MONITORING I EWALUACJA.....	55
3. FINANSOWANIE	56
SPIS TABEL I WYKRESÓW	57

I. WPROWADZENIE

1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc w rodzinie można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych. Na potrzeby niniejszego Programu najbardziej odpowiednią definicją przemocy jest definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390). Artykuł 2. pkt 2. tejże ustawy definiuje przemoc w rodzinie jako „jednorazowe albo powtarzające się, umyślnie działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY W RODZINIE

Wyróżnia się cztery podstawowe rodzaje przemocy: **fizyczną, psychiczną, seksualną i ekonomiczną**. Rozszerzenie tych pojęć przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy

rodzaje	formy
przemoc fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
przemoc psychiczna	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.
przemoc seksualna	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
przemoc ekonomiczna	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.

Dane Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”.

Ofiarami przemocy w rodzinie są na ogół **kobiety i dzieci, rzadko mężczyźni**. Kategorią ofiar przemocy, o której mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są **osoby niepełnosprawne i ludzie starsi**. Najczęstszym objawem obserwowanym u osób

doznających przemocy jest **wyuczona bezradność**. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, co wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało żadnego znaczenia, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych.

Bardzo często bezradność rozwija się na bazie życiowych doświadczeń, zarówno wyniesionych z dzieciństwa (przemoc fizyczna, napaść seksualna lub molestowanie, sytuacje traumatyczne – śmierć lub rozwód rodziców, alkoholizm, choroba bliskich, kłopoty w nauce, problemy zdrowotne), jak i wyniesionych ze związków w życiu dorosłym (przemoc, patologiczna zazdrość, gwałt, przymuszanie do nieakceptowanych form współżycia, groźby pozbawienia życia). Nakładanie się na siebie niekorzystnych doświadczeń odgrywa istotną rolę w powstaniu i ujawnianiu się **syndromu wyuczonej bezradności**.

Wyuczona bezradność prowadzi do wielu negatywnych skutków, które mogą przejawiać się w trzech sferach:

- **deficyty poznawcze**, które polegają na ogólnym przekonaniu, iż nie ma takich sytuacji, w których możliwa jest zmiana, że w konkretnej sytuacji nic nie można zrobić i nikt nie jest w stanie pomóc;
- **deficyty motywacyjne**, które polegają na tym, że osoba zachowuje się biernie, jest zrezygnowana, nie podejmuje żadnych działań, aby zmienić swoją sytuację;
- **deficyty emocjonalne**, które objawiają się stanami apatii, lęku, depresji, uczucia zmęczenia, niekompetencji i wrogości.

Skutki wyuczonej bezradności łagodzi stopniowe odzyskiwanie przez osobę doznającą przemocy kontroli nad swoją osobą i swoim życiem. Ofiara przemocy, jeśli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Wielu ofiarom udaje się przeciwstawić sprawcy, niemniej jednak większość **potrzebuje pomocy innych**. Bez odpowiedniego wsparcia ofiara przemocy nigdy nie zdobędzie się sama na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec niej przemocy.

3. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU

Przestępstwa polegające na znęcaniu się nad osobą najbliższą należą w Polsce, obok kradzieży cudzej rzeczy, przestępstw drogowych, kradzieży z włamaniem, rozbojów i wymuszeń rozbójniczych, przestępstw narkotykowych, fałszerstw oraz oszustw kryminalnych i gospodarczych, do najczęściej popełnianych. Statystyki policyjne, stanowiące dalece niewystarczające, ale nadal podstawowe źródło informacji o skali zjawiska przemocy w rodzinie ujawniają, że w 2016 r. liczba ofiar przemocy domowej kształtowała się na

poziomie 91 789 osób (w tym 66 930 kobiet, 14 223 dzieci i młodzieży do 18. roku życia i 10 636 mężczyzn). Szczegółowe dane za rok 2016 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieska Karta” za rok 2016

liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	73 531 (w tym 59 590 wszczynających procedurę i 13 941 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
ogólna liczba ofiar przemocy	91 789
liczba ofiar – kobiet	66 930
liczba ofiar – mężczyzn	10 636
liczba ofiar – małoletnich	14 223
ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	74 155
liczba podejrzewanych sprawców – kobiet	5 461
liczba podejrzewanych sprawców – mężczyzn	68 321
liczba podejrzewanych sprawców – nieletnich	373
ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu	46 537
podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – kobiety	1 993
podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – mężczyźni	44 499
podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – nieletni	45
liczba dzieci umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	598

Źródło: <http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>

Należy zaznaczyć, że w 2012 r. zmienił się system rejestracji statystycznej w związku z przemocą domową, stąd też prezentowane liczby dotyczą działań podjętych w procedurze „Niebieskiej Karty” wyłącznie przez Policję i nie obejmują danych dotyczących działalności innych podmiotów upoważnionych do zwalczania przemocy domowej. Pewne światło na kwestie zjawiska przemocy w rodzinie rzucają przeprowadzane co jakiś czas badania. Dwukrotnie, w 2007 i w 2010 r., wykonywał takie badania na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej TNS OBOP.

Najbardziej drastycznie przedstawiają się wyniki badania z września 2007 r. w kwestii występowania zjawiska przemocy w rodzinie według ofiar, sprawców i świadków. Otóż okazało się, że kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy od członka rodziny doświadczył więcej niż co trzeci Polak (36%). Co piąty Polak (20%) – wedle uzyskanych deklaracji – był sprawcą przemocy wobec członków swojego gospodarstwa domowego.

Sprawcy najczęściej przyznawali się do przemocy psychicznej (15%), znacznie rzadziej do fizycznej (9%), a bardzo rzadko do ekonomicznej (2%) i seksualnej (0,4%).

Większość sprawców przyznawała się do stosowania tylko jednej formy przemocy (13%). Ogólnie ponad dwie piąte (42%) Polaków zamieszkiwało w gospodarstwie domowym, w którym dochodziło do przemocy (byli ofiarą przemocy, jej sprawcą lub świadkiem stosowania jej wobec innego członka rodziny).

Do bycia ofiarami przemocy najczęściej przyznawały się kobiety (39%), mieszkańcy miast powyżej 500 tys. (42%). Do doświadczania przemocy co najmniej raz częściej przyznawały się osoby z wyższym niż z podstawowym wykształceniem. Doświadczanie przemocy w rodzinie wpływa na jej stosowanie wobec członków rodziny – 13% Polaków to jednocześnie ofiary i sprawcy przemocy.

Badano także kwestie przemocy wobec dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych. Analiza uzyskanych odpowiedzi pozwoliła na stwierdzenie, iż przemoc wobec dzieci jest zjawiskiem występującym stosunkowo często. 14% respondentów żyło w gospodarstwie, w którym ofiarą przemocy było dziecko. Dzieci najczęściej padały ofiarą przemocy psychicznej i fizycznej, rzadziej ekonomicznej i seksualnej (mniej niż co setny). 5% Polaków mieszkała w gospodarstwie domowym, w którym ofiarą przemocy stała się osoba starsza lub niepełnosprawna. Wobec osób starszych stosowana była przemoc psychiczna, fizyczna i ekonomiczna.

Przeprowadzone trzy lata później (w listopadzie i grudniu 2010 r.) badanie w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie pokazało, iż:

- kobiety stanowią 63% ofiar przemocy fizycznej, 64% ofiar przemocy psychicznej, 70% ofiar przemocy ekonomicznej;
- prawie połowa społeczeństwa (47%) jest zdania, że system prawny w naszym kraju w większym stopniu chroni ofiary przemocy w rodzinie, jeśli są nimi kobiety;
- spożywanie alkoholu ma duży wpływ na występowanie przemocy w rodzinach – 45% ofiar (niezależnie od rodzaju przemocy) stwierdziło, że przynajmniej raz sprawca był w momencie zdarzenia pod wpływem alkoholu;
- inne problemy, które występują wspólnie z przemocą domową, to: brak pieniędzy (18%), problemy małżeńskie (15%), problemy w pracy (10%).

W listopadzie 2014 r. na zlecenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych grupa badawcza IPSOS przeprowadziła sondaż na temat występowania przemocy w rodzinie i częstotliwości zgłaszania tego rodzaju przypadków. 14% badanych zadeklarowało w tym sondażu, że w ciągu ostatniego roku było świadkiem przemocy w rodzinie. Zdecydowana większość zaobserwowanych przypadków stanowiła przemoc o charakterze psychicznym (75%) lub

fizycznym (58%). Respondenci najrzadziej deklaruwali, że byli świadkami przemocy seksualnej (8%).

Tylko dwóch na pięciu świadków przemocy postanowiło zgłosić ją instytucjom lub organizacjom. Ludzie młodzi wyraźnie rzadziej (27%) zgłaszali takie przypadki, niż respondenci w średnim (48%) lub starszym wieku (51%). Świadkowie przemocy najczęściej powiadamiali o niej Policję (60%) i Ośrodki Pomocy Społecznej (35%). Osoby, które nie zdecydowały się zgłosić przypadku przemocy, którego były świadkiem, swoją bierność tłumaczyły brakiem wiary w skuteczność lub zasadność takiej interwencji.

Policja (31%) i Ośrodki Pomocy Społecznej (29%) były najczęściej wskazywane przez respondentów jako instytucje udzielające pomocy ofiarom przemocy w rodzinie. Jednakże co trzeci respondent nie potrafił wymienić ani jednej takiej instytucji czy organizacji.

W ramach projektu „Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”, zostały przeprowadzone przez firmę WYG PSDB sp. z o.o. na przełomie lipca i sierpnia 2014 r. ogólnopolskie badania ankietowe na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. W celu zachowania możliwości porównania wyników, kwestionariusz badania został ułożony w oparciu o wcześniej prowadzone badania:

Podsumowując wyniki przeprowadzonego badania stwierdzono, że istnieje tendencja do wąskiego rozumienia pojęcia „przemocy”, głównie jako przemocy fizycznej. Przemoc traktowana jest jako coś złego i spotyka się ze społecznym potępieniem. Nazwanie przemocą niektórych działań jest jednoznaczne z potępieniem ich i z potrzebą przeciwdziałania. Jednocześnie występuje tendencja do ograniczania zakresu definicyjnego słowa „przemoc”. Na przykład w kontekście przemocy wobec dzieci mechanizm ten widać, gdy słowo „przemoc” zostaje zastąpione słowem „lanie”.

Przejawy przemocy psychicznej oraz seksualnej nie były traktowane jako przemoc, dopóki ich tak nie nazwano w badaniu. Po otrzymaniu definicji 4 rodzajów przemocy, okazało się, że formą przemocy występującą najczęściej jest przemoc psychiczna, wcześniej niezauważana przez badanych.

Negatywnie odbierani są sprawcy wszelkiego rodzaju przemocy. Badanie uwidocznilo jednak wyraźną tendencję do przerzucania winy na ofiarę. Prawie 24% uważa, że do przemocy by nie dochodziło, gdyby nie prowokacje ze strony partnera, przekładając tym samym odpowiedzialność za jej stosowanie ze sprawcy na ofiarę. Jednocześnie ponad 80% osób nie podziela opinii, że istnieją okoliczności, które mogą usprawiedliwić przemoc.

Większość osób badanych dostrzega problem przemocy wobec dzieci. Istnieje mniejsza tolerancja wobec przemocy psychicznej niż fizycznej (karanie dzieci laniem popiera 26% osób badanych). Badania pokazały całkowity brak tolerancji dla dwóch form przemocy wobec dzieci: pozbawianie ich posiłku oraz przemocy seksualnej.

Większość badanych (ok. 3/4) uznała, że pomoc dla ofiar przemocy nie jest wystarczająca. W porównaniu z badaniem z 2007 r. istotnie wzrósł jednak odsetek respondentów przekonanych, że ofiary przemocy mogą liczyć na pomoc.

Sprawcami przemocy w rodzinie są najczęściej osoby najbliższe – w przypadku osób dorosłych małżonkowie i partnerzy, w odniesieniu do dzieci – rodzice. W przypadku przemocy wobec osób dorosłych najczęstszą okolicznością towarzyszącą aktom przemocy jest alkohol. Aktom przemocy wobec dzieci częściej towarzyszą inne sytuacje kryzysowe w rodzinie.

Jednym z najistotniejszych wniosków płynących z badania jest bardzo mała skłonność uczestników przemocy w rodzinie do szukania pomocy na zewnątrz. W zdecydowanej większości (3/4) przypadków przemocy nie korzystano z żadnej formy pomocy. W relacjach ofiar, sprawców i świadków przemocy instytucjonalny system wsparcia jawi się jako ubogi i niewykorzystywany. Z drugiej strony, osoby korzystające z pomocy uznają ją w większości za przynajmniej w części skuteczną.

Wśród osób badanych 14,4% twierdziło, że istnieją sytuacje, w których przemoc jest usprawiedliwiona. Wynik nie odbiega istotnie od wyniku z roku 2007 (13,5%). Zdecydowana większość osób uczestniczących w obu badaniach nie zgadzała się ze stwierdzeniem, że cokolwiek usprawiedliwia przemoc w rodzinie.

Niemal co piąta osoba twierdziła, że o przemocy można mówić tylko wtedy, gdy na ciele ofiary widać wyraźne ślady, np. siniaki. To wynik wyższy niż w roku 2007, kiedy z tym stwierdzeniem zgodziło się 15,9% badanych. Co czwarta osoba, zarówno w obecnym badaniu, jak i w badaniu z 2007 r. twierdziła, że wyzwiska i obrażanie partnera to normalna rzecz podczas małżeńskich sporów. Oznacza to, że stosunkowo duża część badanych (w przedziale 20-24%) za przemoc uważa wyłącznie przemoc fizyczną i to jedynie w jej ostrej formie.

Wnioski te potwierdza stosunkowo duża liczba respondentów, którzy zgadzają się ze stwierdzeniem, że „w sprawach seksu żona powinna zgadzać się na to, co chce mąż” (16,5%), a także z przekonaniem, że „w małżeństwie gwałt nie istnieje” (18,3%). Obydwa te wyniki są wyższe niż w badaniu z roku 2007 (odpowiednio 9,9%, 14,7%) i te różnice są istotne statystycznie. Oznacza to, że część respondentów nie traktuje przemocy seksualnej w związku jako niepożądanego zjawiska.

Aż 23,8% respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że „sprawca przestanie stosować przemoc, gdy trafi na właściwego partnera”. Wynik ten nie różni się istotnie od wyniku z roku 2007 (24,2%). Niewiele mniej respondentów, nieco ponad 1/5 (21,6%), zgadza się ze stwierdzeniem, że „obsesyjna zazdrość to przejaw miłości do partnera”. W stosunku do roku 2007 jest to wynik wyższy o niemal 4 punkty procentowe (17,8%) i jest to różnica istotna statystycznie.

Zdecydowana większość (prawie 3/4) badanych uważa, że rodziny dotknięte przemocą nie otrzymują wystarczającej pomocy. W stosunku do roku 2007 ta wartość istotnie spadła (84,2%). Należy jednak podkreślić, że prawie 1/5 badanych nie zgadza się z takim stwierdzeniem. Podobnie negatywny stosunek mają badani do polskiego prawa w kontekście ochrony ofiar przemocy – aż 72,6% uznało, że prawo polskie niedostatecznie chroni ofiary przemocy. Oznacza to, że badani widzą potrzebę udzielania lub zwiększenia zakresu pomocy ofiarom przemocy.

W 2014 r. 17,8% badanych zgodziło się ze stwierdzeniem, że nie warto pomagać ofiarom przemocy, gdyż i tak wrócą one do sprawcy (w roku 2007 odsetek ten był istotnie niższy – 11,1%). Jednocześnie 79,4% nie zgodziło się z tym stwierdzeniem, co potwierdza wnioski płynące z wyników badania, że badani oczekują większej pomocy dla ofiar przemocy i nie są skłonni zgadzać się ze stwierdzeniem, że pomoc jest niepotrzebna.

Ważnym wnioskiem z badania jest fakt, że aż 80,7% badanych uważa, iż przemoc dotyka wielu środowisk, nie zaś tylko tzw. rodzin „patologicznych”. To dużo, jednak istotnie mniej niż w roku 2007, gdy stwierdzenie to potwierdziło 89,9% badanych. Także dużo, bo 86,6% respondentów nie zgodziło się z twierdzeniem, że zawiadomienie o przemocy w rodzinie jest donosicielstwem.

Dwukrotnie, w 2009 i w 2015 r. ogólnopolskie badania na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, dotyczące przemocy w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych, realizował Instytut Psychologii Polskiej Akademii Nauk. Generalnie, wskazując podobieństwa między wynikami przeprowadzonych badań, stwierdzono przede wszystkim, że przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych jest zjawiskiem zdecydowanie zauważalnym. Nie ustalono przy tym jakiegokolwiek roli statusu ekonomiczno-społecznego rodzin, w których przemoc występuje.

Nie odnotowano różnic między rokiem 2009 i 2015 pod względem obojętności na przemoc. Rozkłady odpowiedzi na poszczególne pytania w obu latach były bardzo zbliżone. Nie zmienił się także wzór reagowania na obserwowaną przemoc. Przeważała bierność – brak jakiegokolwiek reakcji średnio deklarowało 72% respondentów, zaś najwyższy odsetek – 75,9%

– wystąpił w sytuacji przemocy wobec osób starszych obserwowanej poza rodziną. Najbardziej deklarowaną formą ingerencji niezmiennie było powiadomienie odpowiednich instytucji.

Analizy pokazały kilka różnic w obrazie przemocy w rodzinie między rokiem 2009 a rokiem 2015, mimo że obserwowana częstość jej występowania nadal utrzymywała się na wysokim poziomie. Po pierwsze, w roku 2015 odnotowano spadek przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych spostrzeganej poza rodziną. Po drugie, w roku 2015 w porównaniu z rokiem 2009 wzrosła częstość przemocy obserwowanej w rodzinie. W roku 2009 średnio było 2,7% znajdujących okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy wobec osób starszych, zaś w roku 2015 – 4,1%. W roku 2009 średnio było 2,2% znajdujących okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy wobec osób niepełnosprawnych, zaś w roku 2015 – 3,5% .

Przytaczając powyższe dane, należy pamiętać, że przemoc w rodzinie wiąże się z lękiem ofiar i świadków przed ujawnianiem takich przypadków, w związku z czym bardzo trudno oszacować rzeczywistą skalę tego zjawiska.

4. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU

Niniejszy Program został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dygowie przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest zgodny z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa dla samorządu gminnego także następujące zadania: prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Akty prawne wspomagające podejmowanie działań na rzecz ofiar i sprawców przemocy to:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 783 z późn. zm.),
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dygowo na lata 2017-2022,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Dygowo.

5. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Dygowo ma charakter wiejski. Leży w powiecie kołobrzeskim w województwie zachodniopomorskim. W 2016 r. gminę zamieszkiwało 5 705 mieszkańców, w tym 2 908 kobiet. Gmina liczy 17 sołectw, które zajmują łącznie powierzchnię 128,5 km², a gęstość zaludnienia w gminie w 2016 r. wynosiła 44 osoby/km². Gmina ma charakter rolniczy. Użytki rolne zajmują ok. 99 km², tj. 77% powierzchni gminy. Lasy stanowią ponad 18% jej powierzchni. Dane odnoszące się do demografii przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Liczba mieszkańców gminy w latach 2014-2016

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba mieszkańców ogółem	5 649	5 625	5 705
w tym kobiet	2 876	2 844	2 908

Dane Urzędu Gminy Dygowo.

Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2014-2016

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1 106	1 081	1 126
liczba osób w wieku produkcyjnym	3 693	3 638	3 772
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	850	906	807

Dane Urzędu Gminy Dygowo.

W roku szkolnym 2015/2016 w gminie funkcjonowało 10 placówek oświatowych (5 placówek wychowania przedszkolnego, 3 szkoły podstawowe i 2 gimnazja). Działalność kulturalna skupia się wokół Urzędu Gminy w Dygowie oraz Biblioteki Gminnej w Dygowie wraz z filiami wiejskimi w Gąskowie i Wrzosowie.

Mieszkańcy gminy Dygowo mają zapewnioną opiekę w 2 Niepublicznych Zakładach Opieki Zdrowotnej funkcjonujących na terenie gminy oraz 1 gabinecie stomatologicznym.

Zapotrzebowanie mieszkańców na środki farmaceutyczne zapewniają 2 punkty apteczne zlokalizowane w Dygowie i Wrzosowie.

W latach 2014-2016 stopa bezrobocia w gminie Dygowo sukcesywnie malała – odpowiednio: 7,2%, 5,3%, 4,9% i w analizowanym okresie była niższa niż stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i kraju.

W 2016 r. w ewidencji gminnej były zarejestrowane 264 podmioty gospodarcze. W latach 2014-2016 liczba przedsiębiorstw funkcjonujących w gminie systematycznie rosła. Większość z nich działała w sektorze prywatnym, głównie były to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Według danych statystycznych GUS-u najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie prowadziło działalność w sferze handlu hurtowego i detalicznego, budownictwa, przetwórstwa przemysłowego oraz transportu i gospodarki magazynowej.

Pomoc społeczną w gminie świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dygowie, którego działalność często bywa uzupełniana przez współpracę z innymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi czy Kościołem, co sprzyja poprawie efektywności działań podejmowanych w celu niwelowania skutków problemów społecznych dotyczących mieszkańców.

6. OCENA WDROŻENIA ZAŁOŻEŃ POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Ocena wdrożenia poprzednio realizowanego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie stanowi punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki antyprzemocowej gminy Dygowo na lata 2018-2022. W jej ramach zostały wskazane trudności w realizacji wyznaczonych działań, osiągnięcia oraz przedsięwzięcia, których nie udało się podjąć podczas wdrażania programu, jak również przedsięwzięcia, które należałoby podjąć w nowym okresie programowania.

Trudności we wdrażaniu programu

Trudności, na jakie napotkano, to w szczególności:

- brak środków finansowych i lokalowych na rozwój placówek wsparcia zapewniających miejsca dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- nieefektywne oddziaływanie na sprawców przemocy.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach programu

- podnoszenie świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy – kampania społeczna „Reaguj na przemoc”, realizacja projektu „Mały krok nieprawidłowościom stop”, warsztaty oraz prelekcje dla rodziców i dzieci,
- kontynuacja działalności Punktu Konsultacyjnego dla Ofiar Przemocy w Rodzinie (pozyskanie lokalu, modernizacja),
- przeprowadzenie szkoleń dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych,
- zacieśnienie współpracy między podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy, w efekcie zintegrowanie działań.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować

- brak efektów oddziaływania na sprawców przemocy – zbyt mała oferta dla osób stosujących przemoc.

Przedsięwzięcia, które należałoby podjąć w nowym okresie programowania

- profilaktyka i propagowanie informacji dotyczących przemocy w rodzinie,
- szersza oferta dla sprawców przemocy.

Zrealizowane programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych:

- projekt socjalny „Mały krok nieprawidłowościom stop” skierowany do rodziców i dzieci
uświadamianie i przybliżanie problemu przemocy,
- udział w kampaniach społecznych „Reaguj na przemoc”,
- realizacja projektu „Lepszy set niż seta” w ramach Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii – projekt cykliczny skierowany do uczniów (przygotowanie broszury informacyjnej).

Ogólna ocena realizacji założeń programu

Zespół dokonujący oceny realizacji założeń poprzedniego programu, uwzględniając osiągnięcia, ograniczenia, zachodzące lokalnie zmiany związane ze zjawiskiem przemocy w rodzinie, mając do dyspozycji pięciopunktową skalę ocen, którym przypisano odpowiedni stopień realizacji, tak że ocena: 1 – oznacza, że osiągnięto zaawansowane przygotowanie do wdrożenia założeń programu; 2 – oznacza, że rozpoczęto wdrażanie założeń programu; 3 – oznacza, że częściowo wdrożono przyjęte założenia programu; 4 – oznacza, że osiągnięto zaawansowany stopień wdrożenia założeń programu; 5 – oznacza, że w pełni i skutecznie

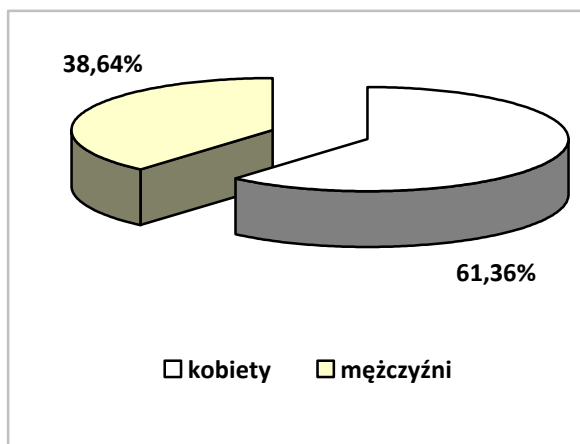
wdrożono założenia programu, zaproponował ogólną ocenę realizacji programu na poziomie 4. Uzasadniając przyjętą ocenę podkreślono, że ze względu na brak środków finansowych i lokalowych nie wszystkie założenia programu zostały zrealizowane. Nie udało się utworzyć na terenie gminy ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, nie rozszerzono także oferty pomocy dla sprawców przemocy. Pozostałe cele programu zostały w pełni wdrożone.

II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE

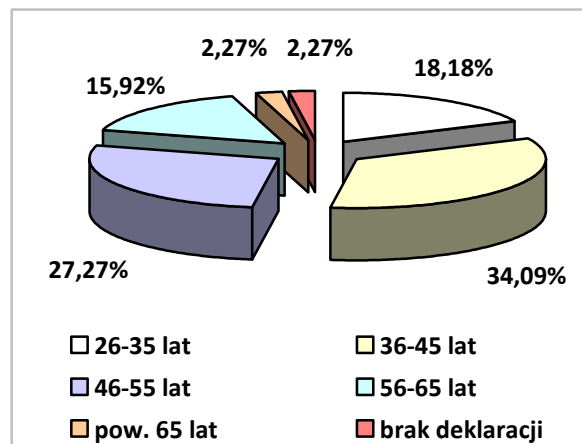
Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w gminie Dygowo została oparta na analizie dostępnych danych, tzw. źródeł zastanych, oraz ankiet skierowanych do mieszkańców i przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych. Do analizy przedłożono 44 anonimowo wypełnione ankiety skierowane do dorosłych mieszkańców, 12 ankiet wypełnionych przez pedagogów i nauczycieli z placówek oświatowych funkcjonujących na terenie gminy oraz 23 ankiety skierowane do uczniów najstarszej klasy z jednej losowo wybranej szkoły z terenu gminy.

Wśród respondentów ankiet skierowanych do dorosłych mieszkańców 61,36% stanowiły kobiety, a 38,64% mężczyźni. Najliczniej reprezentowana była grupa wiekowa 36-45 lat (34,09%). Następnie reprezentowane były grupy wiekowe 46-55 lat (27,27%), 26-35 lat (18,18%) oraz 56-65 lat (15,92%). Najmniej licznie reprezentowana była grupa wiekowa powyżej 65 lat (2,27%), taki sam odsetek respondentów nie określił swojej grupy wiekowej. Strukturę ankietowanych ilustrują poniższe wykresy.

Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci.

Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku.

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowaną większość wśród ankietowanych stanowiły osoby mieszkające w gminie Dygowo od urodzenia (61,36%), a następnie osoby zamieszkujące gminę od 4 do

20 lat (22,73%) oraz od 23 do 50 lat (11,36%), natomiast 4,55% badanych nie zadeklarowało czasu przebywania na terenie gminy. Pod względem poziomu wykształcenia najliczniej ex aequo reprezentowane były grupy osób z wykształceniem wyższym i średnim (po 31,82%), drugą grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym (25,00%). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby posiadające wykształcenie podstawowe – 9,09% tej próby, pozostałe 2,27% badanych nie przedstawiło informacji o poziomie wykształcenia.

W badaniu skierowanym do grupy dzieci i młodzieży szkolnej wzięło udział 23 uczniów, z czego 56,52% stanowiły dziewczęta, 39,13% stanowili uczniowie płci męskiej, natomiast 4,35% osób nie zadeklarowało swojej przynależności płciowej. Zdecydowaną większość wśród ankietowanych reprezentowali uczniowie w wieku 15 lat (82,61%), osoby w wieku 16 lat stanowiły 13,04% tej próby, natomiast 4,35% badanych nie wskazało swojego wieku.

1. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH

Podstawowe informacje dotyczące zjawiska przemocy w rodzinach zostały zebrane z instytucji i organów działających w gminie Dygowo. Dodatkowo uzupełniono je danymi pozyskanymi od instytucji, których działania obejmowały w latach 2014-2016 mieszkańców gminy.

1.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE

Zasobami umożliwiającymi przeciwdziałanie przemocy w rodzinie określa się instytucje i organizacje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swoim zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz ofiar i sprawców przemocy.

Na terenie gminy Dygowo pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie świadczą m.in.: Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych, Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Posterunek Policji w Dygowie, Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej oraz świetlice wiejskie. Poniższa tabela zawiera dane adresowe tych jednostek.

Tabela 5. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w gminie

lp.	nazwa jednostki	adres
1.	Urząd Gminy Dygowo	ul. Kolejowa 1, 78-113 Dygowo
2.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
3.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	
4.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dygowie	
5.	Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych	ul. Kołobrzeska 28, 78-113 Dygowo
6.	Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	
7.	Posterunek Policji w Dygowie	ul. Kołobrzeska 24, 78-113 Dygowo
8.	NZOZ Prywatna Praktyka Lekarska Lekarz Medycyny Krystyna Woźniak	ul. Zielona 4, 78-113 Dygowo
9.	NZOZ Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Lekarz Medycyny Jacek Zaleski	Wrzosowo 54a, 78-114 Wrzosowo
10.	Świetlica wiejska w Dygowie	ul. Ogrodowa 14, 78-113 Dygowo
11.	Świetlica wiejska we Wrzosowie	Wrzosowo 55, 78-114 Wrzosowo
12.	Świetlica wiejska w Bardach	Bardy 27, 78-113 Dygowo
13.	Świetlica wiejska w Czerninie	Czernin 33a, 78-113 Dygowo
14.	Świetlica wiejska w Dębogardzie	Dębogard 5, 78-113 Dygowo
15.	Świetlica wiejska w Gąskowie	Gąskowo 13b, 78-113 Dygowo
16.	Świetlica wiejska w Jazach	Jazy 25a, 78-114 Wrzosowo
17.	Świetlica wiejska w Piotrowicach	Piotrowice 23, 78-113 Dygowo
18.	Świetlica wiejska w Pustarach	Pustary, 78-113 Dygowo
19.	Świetlica wiejska w Świelubiu	Świelubie 21/4, 78-113 Dygowo

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dygowie.

Urząd Gminy w ramach realizacji zadań własnych nałożonych na gminę odpowiada za zapewnienie środków i tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na ten obszar działań zatwierdza uchwałą Rada Gminy. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie Dygowo w latach 2014-2016.

Tabela 6. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2014-2016 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

przeznaczenie	wielkość nakładów (w zł) w poszczególnych latach		
	2014 r.	2015 r.	2016 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	74 080	68 307	87 782

na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	2 145	2 500	2 552
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	5 808	3 705	3 904
razem	82 034	74 512	94 237

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dygowie.

Środki przeznaczane w latach 2014-2016 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie ulegały wahaniom, najwyższy poziom osiągając w 2016 r. – 94 237 zł.

Największe kwoty w latach 2014-2016 wydatkowano na walkę z alkoholizmem, znacznie mniejsze na przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie. W analizowanym okresie kwoty przeznaczane na walkę z alkoholizmem wahały się, osiągając najwyższy poziom w 2016 r. – 87 782 zł, sukcesywnie rosły natomiast środki mające służyć przeciwdziałaniu narkomanii. Kwoty przeznaczane na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie ulegały wahaniom (5 808 zł w 2014 r., 3 705 zł w 2015 r., 3 904 zł w 2016 r.).

Ważną funkcję w procesie przeciwdziałania przemocy w rodzinie pełni **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, która w ramach swoich zadań m.in. kontaktuje się z osobami z terenu gminy dotkniętymi przemocą w rodzinie, kieruje na terapię sprawców przemocy w rodzinie i składa w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa, prowadzi rozmowy motywujące do podjęcia leczenia i terapii oraz zachęca członków rodziny do angażowania się w terapię rodzin, gdyż przemoc nie jest tylko problemem ze sprawcą, lecz stanowi o złożonych trudnościach wewnątrzrodzinnych.

GKRPA kontaktowała się z osobami dotkniętymi przemocą, w latach 2015-2016 r. liczba tych kontaktów utrzymywała się na zbliżonym poziomie (odpowiednio: 2, 3), w 2014 r. takich kontaktów nie odnotowano. Na terapię dla sprawców przemocy w rodzinie skierowano po 2 osoby w każdym analizowanym roku. Liczba osób, wobec których członkowie GKRPA brali udział w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych ZI, ulegała w latach 2014-2016 dużym wahaniom (odpowiednio: 4, 29, 12). Wybrane dane porównawcze dotyczące działalności Komisji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Działalność GKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie w latach 2014-2016

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	0	2	3
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	2	2	2

liczba osób wobec, których członkowie GKRPA brali udział w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych ZI	4	29	12
---	---	----	----

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dygowie.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dygowie nadzoruje liczbę punktów sprzedaży alkoholu (w 2016 r. Rada Gminy Dygowo określiła następujące limity punktów sprzedaży napojów alkoholowych: 19 punktów przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży oraz 2 punkty przeznaczone do spożycia w miejscu sprzedaży). GKRPA wydaje też stosowne zezwolenia i prowadzi kontrole. W 2016 r. na terenie gminy znajdowało się 18 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, wydano 3 zezwolenia uprawniające do sprzedaży napojów alkoholowych. W analizowanym roku GKRPA przeprowadziła jedną kontrolę punktu sprzedaży alkoholu, nie podejmowano natomiast decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

Do zadań GKRPA należą również działania zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. W 2016 r. członkowie Komisji przeprowadzili 11 rozmów motywujących do podjęcia leczenia odwykowego. W analizowanym roku GKRPA skierowała do Sądu Rejonowego w Kołobrzegu 8 wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego. Dane w tym zakresie zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 8. Działalność GKRPA w latach 2014-2016 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu	16	17	11
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	12	7	8

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dygowie.

W celu skutecznego przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminowania ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo konieczne jest prowadzenie działań związanych z ich rozwiązywaniem, profilaktyką oraz integracją społeczną osób nimi dotkniętych. Środki na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Dygowo w 2016 r. pochodziły ze środków finansowych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dygowie.

Tabela 9. Wartość środków przeznaczonych na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemu uzależnień w gminie Dygowo w 2016 r.

	wartość w zł
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w 2016 r.	83 733,00
wydatki na gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień	97 784,00

w tym koszty funkcjonowania GKRPA	11 100,00
w tym kwota przeznaczona na działalność punktu konsultacyjno-informacyjnego dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin	14 002,00

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dygowie.

Łączne wpływy z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu na terenie gminy w 2016 r. wyniosły 83 733,00 zł, koszty realizacji gminnego programu profilaktyki uzależnień – 97 784,00 zł.

Profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną GKRPA podejmuje m.in. poprzez funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych finansowanego przez GOPS w Dygowie, wspieranie, szczególnie wśród dzieci i młodzieży szkolnej, potrzeb w zakresie sportu i rekreacji, organizowanie konkursów, spektakli, imprez masowych i festynów propagujących zdrowy styl życia, finansowanie kampanii, programów i przedsięwzięć profilaktycznych, a także organizowanie i finansowanie szkoleń dla: sprzedawców, nauczycieli, rodziców, radnych, sołtysów, członków Komisji RPA, jak również zakup materiałów edukacyjno-informacyjnych związanych z profilaktyką uzależnień (plakaty, broszury i ulotki).

Profesjonalne wsparcie świadczy funkcjonujący w gminie Dygowo **Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych**. Celem działania Punktu Konsultacyjnego jest udzielanie kompleksowej pomocy osobom uzależnionym oraz członkom ich rodzin. Zatrudnieni w placówce psycholog i specjalista psychoterapii uzależnień zajmują się m.in. diagnozowaniem osób z problemem alkoholowym, motywowaniem ich do podjęcia leczenia oraz udzielaniem wsparcia i pomocy terapeutycznej osobom utrzymującym abstynencję po ukończonej terapii, a także pracą terapeutyczną z osobami współuzależnionymi – żonami, mężami czy partnerami osób nałogowo pijących alkohol. W punkcie można również skorzystać z bezpłatnego poradnictwa prawnego. W 2016 r. wsparciem objęto 10 osób uzależnionych od alkoholu, którym udzielono 151 porad, 7 dorosłych członków rodzin osób z problemem alkoholowym skorzystało z 25 konsultacji, pomoc w postaci 4 porad otrzymała także 1 osoba doznająca przemocy w rodzinie.

Utworzenie **Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie** jest efektem wejścia w życie nowych przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Celem działania Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy. Zarządzeniem Wójta Gminy Dygowo z dnia 14.03.2011 r. został powołany Zespół Interdyscyplinarny. W jego skład wchodzi przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dygowie, Policji, Oświaty, Służby Zdrowia, organizacji pozarządowych i kuratorskiej służby sądowej.

Do głównych zadań Zespołu należy:

- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku,
- diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą,
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- rozpowszechnienie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie występowania przemocy, oraz rodzin, w których dochodzi do przemocy,
- prowadzenie dokumentacji, podejmowanie działań wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ma na celu skupienie przedstawicieli wszystkich instytucji i służb z terenu gminy, których wspólne działania mogą kompleksowo przyczynić się do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie i stworzenia systemu wsparcia dla osób i rodzin, gdzie występuje zjawisko przemocy. Zespół zajmuje się tworzeniem i realizowaniem planu pomocy rodzinie, współpracą ze wszystkimi instytucjami z terenu gminy zajmującymi się problemem przemocy, a ponadto powołuje grupy robocze, które podejmują pracę indywidualną z zagrożoną przemocą rodziną.

Wybrane dane dotyczące działalności Zespołu Interdyscyplinarnego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Działalność Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Dygowo w latach 2014-2016

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	7	7	6
liczba spotkań ZI w ciągu roku	9	9	10
liczba spotkań grup roboczych	69	51	73
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	14	12	12
w tym sporządzonych przez Policję	8	6	4
w tym sporządzonych przez pracowników GOPS-u	6	5	4
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	6	17	10
liczba spraw sądowych z powodu przemocy w rodzinie	1	2	–
w tym zakończonych wyrokiem skazującym na osadzenie w zakładzie karnym	1	2	–
w tym zakończonych wyrokiem w zawieszeniu	–	–	–

w tym umorzonych	–	–	–
------------------	---	---	---

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dygowie.

W 2016 r. Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie liczył 6 członków. W ciągu tego roku odbyło się 10 posiedzeń całego Zespołu Interdyscyplinarnego, powołano 15 grup roboczych, które realizowały zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w trakcie 73 spotkań. Z posiedzeń sporządzono listy obecności oraz protokoły. Podczas prac Zespołu rozmawiano na temat zjawiska przemocy na terenie gminy Dygowo. W ramach posiedzeń objęto pomocą 36 osób. Przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego wszczęli 12 procedur „Niebieskich Kart” wśród rodzin z gminy Dygowo, z czego 4 zostały sporządzone przez Policję, a 4 przez pracowników GOPS-u.

W analizowanym roku nie wszczęto ani jednego postępowania sądowego. W związku z podjętymi działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego w 2016 r. „Niebieską Kartę” zamknięto w 10 rodzinach.

Zespół rozpowszechniał także informacje o swojej działalności oraz o instytucjach pomocowych i możliwościach uzyskania wsparcia w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie, m.in. na tablicy ogłoszeń GOPS-u, na stronie internetowej ośrodka oraz w sołectwach. Ulotki, plakaty i broszury informacyjne kolportowano w ogólnodostępnych miejscach na terenie gminy oraz w instytucjach działających w obszarze przeciwdziałania przemocy, do współpracy zaangażowano również lokalne media. Osoby i rodziny z terenu gminy Dygowo najbardziej zagrożone zjawiskiem przemocy w rodzinie były informowane o działalności Zespołu przez pracowników socjalnych. Członkowie ZI i grup roboczych podnosili swoje kwalifikacje, uczestnicząc w szkoleniach („Interdyscyplinarna formuła przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szkolenia dotyczące obowiązujących procedur oraz konsekwencji, które ponosi sprawca przemocy w rodzinie), korzystali także z bezpłatnego doradztwa Urzędu Marszałkowskiego.

Ważną rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie pełni przeprowadzająca interwencje domowe związane z tym zjawiskiem Policja. Teren gminy podlega pod **Posterunek Policji w Dygowie**. Policja, podejmując czynności wobec rodziny, w której występuje przemoc, ma za zadanie:

- udzielić osobie pokrzywdzonej niezbędnej pomocy, w tym udzielić pierwszej pomocy, a w razie potrzeby zorganizować pomoc medyczną;
- podjąć w razie potrzeby inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób dotkniętych przemocą, a wobec sprawcy przemocy zastosować odpowiednie procedury, np. użycie środków przymusu bezpośredniego czy zatrzymanie (agresywny sprawca);

- przeprowadzić ze sprawcą rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wezwać sprawcę do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;
- przeprowadzić na miejscu zdarzenia czynności w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;
- podjąć działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, a w szczególności systematycznie składać wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby dotkniętej przemocą, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą;
- obligatoryjnie wdrożyć procedurę „Niebieskiej Karty” i poinformować, gdzie można uzyskać profesjonalną, bezpłatną pomoc.

Z analizy danych przedstawionych przez Posterunek Policji w Dygowie wynika, że w latach 2014-2016 r. liczba stwierdzonych faktów przemocy na terenie gminy oraz wszczętych procedur „Niebieska Karta” ulegała wahaniom (6 w 2014 r., 7 w 2015 r. i 3 w 2016 r.). Liczba osób doświadczonych przemocą w rodzinie, wśród których przeważały kobiety, także wahała się: 6 osób w 2014 r. (4 kobiety i 2 mężczyźni), 10 osób w 2015 r. (8 kobiet i 2 mężczyźni) oraz 3 kobiety w 2016 r. Funkcjonariusze nie stwierdzili stosowania przemocy wobec nieletnich i osób starszych. Ustalono, że we wszystkich przypadkach sprawcami przemocy byli mężczyźni będący pod wpływem alkoholu. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Dane Posterunku Policji dotyczące przemocy w rodzinie na terenie gminy Dygowo w latach 2014-2016

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba stwierdzonych faktów przemocy	6	7	3
liczba zastosowanych procedur „Niebieska Karta” – sporządzonych formularzy	6	7	3
liczba osób doświadczonych przemocą w rodzinie	6	10	3
w tym kobiety	4	8	3
w tym mężczyźni	2	2	–
w tym nieletni	–	–	–
w tym osoby starsze	–	–	–
liczba sprawców przemocy w rodzinie	6	7	3
w tym kobiety	–	–	–
w tym mężczyźni	6	7	3
w tym nieletni	–	–	–
Liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu	6	7	3
w tym kobiety	–	–	–
w tym mężczyźni	6	7	3

w tym nieletni	-	-	-
----------------	---	---	---

Dane Posterunku Policji w Dygowie.

W ramach szeroko rozumianej profilaktyki przedstawiciele Posterunku Policji w Dygowie uczestniczą w spotkaniach z dziećmi i młodzieżą, prowadzą pogadanki i prelekcje profilaktyczne, organizują zebrania z mieszkańcami dotyczące bezpieczeństwa w gminie, a także biorą czynny udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Przemoc w rodzinie jest problemem, którego nie determinuje ani kontekst regionalny ani społeczny, dotyka on ludzi niezależnie od ich statusu i miejsca zamieszkania. Istotne jest więc dążenie do wypracowania uniwersalnego standardu wsparcia osób doświadczających przemocy (dzieci, dorosłych i osób starszych), adekwatnego do potrzeb i warunków miejscowych.

Pomoc osobom doświadczającym przemocy domowej świadczył także **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dygowie**, będący instytucją powołaną do wspierania mieszkańców w przezwyciężaniu trudności życiowych, których nie są oni w stanie pokonać samodzielnie, wykorzystując własne zasoby i możliwości. Należą do nich osoby i rodziny doświadczające przemocy, zarówno ofiary, jak i sprawcy. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udzielał mieszkańcom informacji o możliwości uzyskania pomocy, wypłacał świadczenia finansowe, wskazywał adresy instytucji wspierających, prowadził pracę socjalną w rodzinie dotkniętej przemocą oraz podejmował działania we współpracy z innymi instytucjami i organizacjami działającymi w tym obszarze.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, wykonując zadania pomocy społecznej w gminie, udziela rodzinom z gminy wsparcia z powodu przemocy domowej, jak również alkoholizmu, który niejednokrotnie przyczynia się do jej wystąpienia. Liczba rodzin, którym udzielano wsparcia z powodu alkoholizmu, z roku na rok malała (odpowiednio: 17, 13, 8), natomiast liczba rodzin dotkniętych przemocą w latach 2014-2015 utrzymywała się na takim samym poziomie (po 1 rodzinie), zaś w 2016 r. pomocy z powodu przemocy w rodzinie nie udzielano. W analizowanym okresie GOPS nie przyznawał także wsparcia z powodu narkomanii. Dane za lata 2014-2016 zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 12. Liczba rodzin i osób w rodzinach, którym w latach 2014-2016 GOPS w Dygowie przyznał pomoc z powodu przemocy lub alkoholizmu

powód przyznania pomocy	2014 r.		2015 r.		2016 r.	
	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
przemoc w rodzinie	1	3	1	3	0	0
alkoholizm	17	49	13	40	8	10

W wykonywaniu zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie GOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy, innymi jednostkami organizacyjnymi, służbą zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Podstawowym zadaniem pracowników socjalnych GOPS-u jest przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, mającego na celu zebranie informacji i ustalenie diagnozy dotyczącej zjawiska przemocy, jej form, powtarzalności, nasilenia, sposobów reagowania poszczególnych członków rodziny na przemoc oraz uruchomienie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy, który ustala plan pomocy rodzinie i podejmuje się jego realizacji. Nie zawsze można jednak przeprowadzić wywiad środowiskowy przed wydarzeniem się poważnego zdarzenia wywołującego znaczny kryzys w rodzinie, gdyż przemoc pozostaje nadal tematem wstydlivym.

Informacje o podejrzeniu stosowania przemocy może zgłosić do GOPS-u każdy, kto ma podejrzenie, iż w rodzinie dochodzi do przemocy. Każde zgłoszenie jest sprawdzane i wyjaśniane przez pracowników socjalnych. Jeżeli zgłoszenie okaże się bezpodstawne, rozpatrywane są ewentualne przyczyny innych trudności, które mogły wpłynąć na postrzeganie rodziny jako doświadczającej przemocy (niezaradność życiowa, niepełnosprawność, choroby członków rodziny, np.: zaburzenia psychiczne, zaburzenia zachowania i inne). W przypadku potwierdzenia występowania przemocy domowej rodzina jest obejmowana szerszym systemem monitoringu, wsparcia i pomocy przez działające lokalnie instytucje gminne, a jeżeli zachodzi taka potrzeba, również powiatowe. Przykładem uruchomienia szerszego systemu pomocy rodzinom doświadczającym przemocy jest zwołanie Zespołu Interdyscyplinarnego.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej podejmował też działania zmierzające do wzmocnienia pracy socjalnej z osobami dotkniętymi przemocą domową. Kontynuowana była działalność **Punktu Konsultacyjnego dla Ofiar Przemocy w Rodzinie** z terenu gminy Dygowo, do którego mogą zgłaszać się osoby doświadczające przemocy, jak i osoby będące jej świadkami. W punkcie można bezpłatnie skorzystać z poradnictwa psychologicznego, psychoterapeutycznego, prawnego i socjalnego oraz uzyskać kompleksowe informacje o formach i instytucjach udzielających pomocy. Pracownicy jednostki świadczą wsparcie z zagwarantowaniem anonimowości.

GOPS w Dygowie realizował projekt socjalny „Mały krok – Nieprawidłowościom stop” przeznaczony dla uczniów klas IV-VI. W pogadankach oraz warsztatach na temat środków uzależniających i przemocy w rodzinie prowadzonych przez specjalistów zajmujących się tą tematyką wzięli udział uczniowie z Zespołu Szkół w Dygowie oraz ich rodzice, uczniowie z Zespołu Szkół we Wrzosowie i Szkoły Podstawowej w Czerninie. Opiekunowie uczestniczący w prelekcjach mogli skorzystać z bezpłatnych porad prawnych, psychologicznych i doradcy rodzinnego – zorganizowano 3 prelekcje dla rodziców, 27 zajęć warsztatowych oraz 3 dyżury radcy prawnego, psychologa i doradcy rodzinnego. W ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomani GOPS w Dygowie oraz Uczniowski Klub Sportowy „Grot Dygowo” przeprowadzili wspólny projekt pn. „Lepszy set niż seta”. Podczas zorganizowanego w Zespole Szkół w Dygowie turnieju piłki siatkowej kolportowano broszurę informacyjną na temat dostępnych na terenie gminy jednostek pomocowych dla ofiar przemocy w rodzinie.

Mieszkańcy gminy Dygowo mają zapewnioną opiekę w niepublicznych Zakładach Opieki Zdrowotnej funkcjonujących w Dygowie i Wrzosowie. Zapotrzebowanie mieszkańców gminy na środki farmaceutyczne zapewniają dwa punkty apteczne zlokalizowane w Dygowie i Wrzosowie. Lekarz w związku z wystąpieniem przemocy ma obowiązek na prośbę poszkodowanego dokonać oceny obrażeń oraz wystawić zaświadczenie wykazujące uszkodzenia somatyczne i objawy psychiczne, będące efektem doświadczenia przemocy. Jeżeli zachodzi taka potrzeba, udziela pomocy medycznej i kieruje na odpowiednie leczenie pacjenta, który doznał uszczerbku na zdrowiu. Każdorazowo przy zgłoszeniu się osoby doświadczającej przemocy domowej lekarz informuje o możliwościach szukania pomocy i wskazuje właściwe instytucje.

1.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Mieszkańcy gminy Dygowo są objęci wsparciem instytucji i organizacji działających poza gminą w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wykaz tych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Jednostki wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie spoza gminy

lp.	nazwa jednostki	adres
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Grottgera 11, 78-100 Kołobrzeg

2.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kołobrzegu	ul. Piastowska 9, 78-100 Kołobrzeg
3.	Sąd Rejonowy w Kołobrzegu	ul. Katedralna 13, 78-100 Kołobrzeg
	I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich	
	II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych	
4.	Prokuratura Rejonowa w Kołobrzegu	ul. Waryńskiego 8, 78-100 Kołobrzeg
5.	Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Łopuskiego 31-33, 78-100 Kołobrzeg
6.	Specjalistyczny Ośrodek wsparcia dla Ofiar Przemocy „Dom pod świerkiem” w Białogardzie	ul. Grunwaldzka 49, 78-200 Białogard

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dygowie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kołobrzegu jest jednostką powiatową, obejmującą zasięgiem działania mieszkańców gminy. Do działań prowadzonych przez tę jednostkę należy m.in. realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, sporządzanie „Niebieskich Kart”, doradztwo oraz pomoc specjalistyczna – psychologiczna i prawna. W 2016 r. trzy osoby z terenu gminy Dygowo stosujące przemoc uczestniczyły w realizowanych przez PCPR programach korekcyjno-edukacyjnych. Mieszkańcy gminy nie korzystali natomiast z pomocy specjalistycznych ośrodków wsparcia i ośrodków interwencji kryzysowej dla ofiar przemocy oraz konsultacji dla osób stosujących przemoc. Poniższa tabela przedstawia dane o działalności PCPR-u w Kołobrzegu w odniesieniu do ludności gminy w zakresie wsparcia dla ofiar przemocy w latach 2014-2016.

Tabela 14. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy Dygowo w zakresie wsparcia dla ofiar przemocy w latach 2014-2016

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba mieszkańców gminy korzystających ze specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	0	0	0
liczba mieszkańców gminy dotkniętych przemocą w rodzinie, którym PCPR zapewniło miejsce w ośrodkach wsparcia lub ośrodkach interwencji kryzysowej	0	0	0
liczba mieszkańców gminy uczestniczących w realizowanych przez PCPR programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	0	0	3
liczba mieszkańców gminy korzystających z konsultacji dla osób stosujących przemoc	0	0	0

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kołobrzegu.

Istotną rolę w zapewnieniu pomocy psychologicznej i diagnozowaniu problemów młodszych mieszkańców gminy odgrywa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kołobrzegu. Do poradni zazwyczaj kierują nauczyciele z placówek oświatowych, którzy

zauważyli u dzieci niepokojące objawy lub zachowania. W Poradni dzieci mogą korzystać z usług specjalistów – m.in. psychologa, pedagoga, terapeuty oraz logopedy. Placówka oferuje dzieciom i młodzieży różne formy wsparcia, m.in.: indywidualne lub grupowe zajęcia terapeutyczne, grupy wsparcia, prowadzenie mediacji, interwencje kryzysowe, porady i konsultacje. Przedstawione poniżej dane odnoszą się do całego powiatu kołobrzeskiego ze względu na brak możliwości wyodrębnienia danych wyłącznie dla gminy Dygowo. W roku szkolnym 2015/2016 placówka świadczyła dzieciom i młodzieży pomoc bezpośrednią w następujący sposób: **Działania diagnostyczne:** badania przesiewowe słuchu w ramach programu „Słyszę” – 865, badania przesiewowe wzroku w ramach programu „Widzę” – 345, badania przesiewowe mowy w ramach programu „Mówię” – 182. **Pomoc bezpośrednia udzielana dzieciom i młodzieży:** zajęcia korekcyjno-kompensacyjne – 39, terapia logopedyczna – 94, terapia psychologiczna, w tym psychoterapia – 38, socjoterapia – 29, inne zajęcia o charakterze terapeutycznym – 19, zajęcia grupowe aktywizujące do wyboru kierunku kształcenia i zawodu – 364, zajęcia grupowe prowadzone w szkołach i placówkach oświatowych – 1 076, interwencja kryzysowa – 42, inne formy pomocy indywidualnej – 146, inne formy pomocy grupowej – 42, indywidualne porady zawodowe na podstawie badań – 20, indywidualne porady zawodowe bez badań – 21, porady bez badań – 390.

Przemoc w rodzinie nie jest jasno i konkretnie nazwana w przepisach prawnych, dlatego istotne są okoliczności czynu, ich powtarzalność oraz skutki, jakie wywołuje, zarówno w rodzinie, jak i w szerszej społeczności. Sprawca może podlegać sankcjom wynikającym z przepisów kodeksu cywilnego, kodeksu karnego, kodeksu drogowego i innych przepisów właściwych dla indywidualnie postrzeganego przypadku przemocy. Sprawy sporne rozstrzyga **Sąd Rejonowy w Kołobrzegu**.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 r. o **kuratorach sądowych**, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów mają charakter niematerialny i dotyczą umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej. Teren gminy jest objęty działalnością I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych oraz II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich.

Istotną rolę odgrywać może także **Prokuratura Rejonowa**, która jest organem opiniodawczym i stoi na straży przestrzegania praw społeczeństwa.

Wśród innych możliwości uzyskania pomocy w związku z przemocą w rodzinie lub innych traumatycznych przeżyć wywołujących kryzys w rodzinie warto wymienić możliwość odbycia rozmowy telefonicznej. Kontakt telefoniczny pozwala osobie szukającej wsparcia na zapewnienie anonimowości oraz nie zmusza do bezpośredniego spotkania z pracownikiem instytucji, co może dla wielu osób być krępujące. Poniżej zamieszczono tabelę z wybranymi telefonami, pod którymi można uzyskać wsparcie psychologiczne, porady oraz zostać pokierowanym do właściwych instytucji.

Tabela 15. Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady

lp.	instytucja	nr telefonu	tel. czynny
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dygowie	94 35 84 469, 734 708 052	w godzinach pracy placówek
2.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	94 35 84 558	
3.	Posterunek Policji w Dygowie	94 35 33 664, 94 35 33 663	
4.	Prokuratura Rejonowa w Kołobrzegu	94 35 48 750	
5.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kołobrzegu	94 35 48 066	
6.	Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych	94 35 84 469	czw. 15:00-17:00
7.	Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	94 35 84 469, 94 35 84 558	wt. 16:00-18:00
8.	NZOZ Prywatna Praktyka Lekarska Lekarz Medycyny Krystyna Woźniak	94 35 84 117, 604 287 546	pn., śr., pt. 8:30-14:30, wt., czw. 12:00-14:30, 16:00-17:30
9.	NZOZ Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Lekarz Medycyny Jacek Zaleski	94 35 81 989	pn.-pt. 8:00-18:00, sob. 8:00-12:00
10.	Telefon „Stop Przemocy” dla Dzieci i Młodzieży oraz ich Rodziców	42 682 28 37	pn.-pt. 10:00-18:00
11.	STOP – telefon Centrum Praw Kobiet dla kobiet dotkniętych przemocą i dyskryminacją	22 621 35 37	pn.-pt. 10:00-16:00
12.	Ogólnopolskie pogotowie dla ofiar przemocy w rodzinie „Niebieska Linia”	801 120 002	pn.-sob. 8:00-22:00 niedz. i święta 8:00-16:00
13.	Anonimowa Policyjna Linia Specjalna	800 120 148	całodobowo
14.	Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka	800 12 12 12	pn.-pt. 8:15-20:00
15.	Telefoniczna Pierwsza Pomoc Psychologiczna	22 425 98 48	pn.-pt. 17:00-20:00 sob. 15:00-17:00
16.	Telefoniczna Poradnia dla Osób w Kryzysie Emocjonalnym	116 123	pn.-pt. 14:00-22:00
17.	Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży	116 111	pn.-niedz. 12:00-22:00
18.	Młodzieżowy [i nie tylko] Telefon Zaufania	22 192 88	pn.-pt. 15:00-19:00
19.	Pomarańczowa Linia – system pomocy rodzicom, których dzieci upijają się	800 140 068	pn.-pt. 14:00-20:00
20.	Antydepresyjny Telefon Zaufania Centrum ITAKA	22 654 40 41	pn. 17:00-20:00

1.3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE

Wsparcie rodzin w kryzysie, kształtowanie wzorca rodziny oraz właściwej komunikacji w rodzinie leży w sferze zainteresowań Kościoła rzymskokatolickiego, dla którego umacnianie rodziny jest jednym z podstawowych zadań. Parafie znajdujące się w gminie Dygowo należą do diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej. W diecezji funkcjonują specjalistyczne Katolickie Poradnie Życia Rodzinnego utworzone z myślą o narzeczonych, małżonkach i rodzicach, a także ludziach młodych. Doradcy Życia Rodzinnego to w większości nauczyciele, katecheci, pracownicy służby zdrowia, pedagodzy, psychologowie, terapeuci, mediatorzy rodzinni. Wszyscy muszą mieć kwalifikacje z zakresu psychologii i teologii małżeństwa i rodziny potwierdzone dyplomami oraz misję kanoniczną otrzymaną od Biskupa Diecezjalnego, która upoważnia do posługiwania w poradni rodzinnej w imieniu Kościoła. Doradcy Życia Rodzinnego są nauczycielami metod naturalnego rozpoznawania płodności, mają także obowiązek podnoszenia kwalifikacji poprzez udział w spotkaniach Wydziału Duszpasterstwa Rodzin Koszalińsko-Kołobrzeskiej Kurii Diecezjalnej. **Poradnie dekanalne** współpracują z kapłanami specjalnie delegowanymi do zadań duszpasterstwa rodzin. Poradnictwo w ramach poradni świadczone jest z reguły bezpłatnie, niekiedy za symboliczną opłatą.

Na terenie gminy Dygowo w 2016 r. funkcjonowały 2 parafie Kościoła rzymskokatolickiego należące do dekanatu Gościno. Dane na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Parafie rzymskokatolickie w gminie w 2016 roku

dekanat	nazwa parafii	adres
dekanat Gościno	Parafia p.w. Wniebowstąpienia Pańskiego	Plac Wolności 4, 78-113 Dygowo
dekanat Gościno	Parafia p.w. Przemienienia Pańskiego	Wrzosowo 27A, 78-114 Wrzosowo

Dane Urzędu Gminy Dygowo.

Wierni należący do danej parafii są informowani o adresie najbliższej poradni rodzinnej oraz godzinach jej funkcjonowania. Narzeczonych i rodziny do poradni parafialnych kierują dekanalni duszpasterze rodzin. Poza przygotowaniem narzeczonych do małżeństwa, parafialne poradnie rodzinne świadczą pomoc w rozwiązywaniu problemów

rodzin (mażeńskich, rodzicielskich, wychowawczych). **Parafialni doradcy życia rodzinnego** współpracują z **rejonowymi doradcami**, których obszar działania obejmuje jeden lub więcej dekanatów.

Na poziomie diecezji działalność i współpracę parafialnych oraz rejonowych Doradców Życia Rodzinnego koordynuje **Referat Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej**. Diecezjalnym Duszpasterzem Rodzin w Kurii Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej jest ks. mgr lic. Łukasz Gąsiorowski. **Diecezjalnego Doradcę Życia Rodzinnego** powołuje Biskup Diecezjalny na wniosek Diecezjalnego Duszpasterza Rodzin.

Katolicka Poradnia Rodzinna funkcjonująca przy diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej, prowadzona przez Stowarzyszenie Vocatio Dei, poza przygotowaniem narzeczonych do małżeństwa oferuje również wsparcie rodzin w sytuacjach kryzysowych, m.in. związanych z przemocą w rodzinie, pomoc w rozwiązywaniu konfliktów w rodzinie, problemów wychowawczych i uzależnień. W placówce zlokalizowanej przy ul. Andersa 24 w Koszalinie przyjmują: doradca życia rodzinnego (poniedziałki w godz. 15.30-17.00), diecezjalny doradca życia rodzinnego i instruktor naturalnego planowania rodziny (wtorki w godz. 15.30-17.00), prawnik (piątki w godz. 16.30-18.00), kapłan – wsparcie duchowe i psychologiczne (pierwszy czwartek miesiąca w godz. 14.30-16.00, tel. 608 514 811), pedagog – terapeuta systemowy (czwarta środa miesiąca w godz. 16.00-17.00, tel. 606 101 417) oraz po wcześniejszym uzgodnieniu telefonicznym: psycholog, mediator, terapeuta uzależnień, doradca laktacyjny, biuro informacji o sektach i nowych ruchach religijnych. Dla osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie uruchomiono specjalny telefonu zaufania: 508 143 012 oraz adres e-mailowy pedagoga: agaskrzyp1@op.pl, natomiast osoby uzależnione i współuzależnione mogą uzyskać pomoc pod numerem telefonu: 603 749 358.

Działalność na rzecz osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej prowadzą także Parafialne Zespoły Caritas funkcjonujące przy obu parafiach na terenie gminy Dygowo.

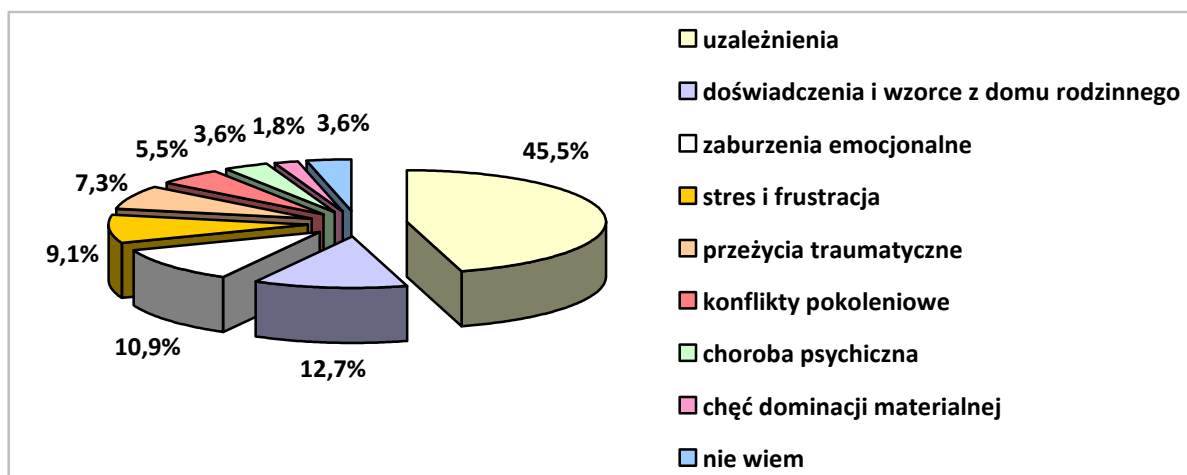
1.4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY

1.4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM

W ramach diagnozy problemu przemocy w rodzinie w gminie Dygowo zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 44 wypełnione

anonimowo ankiety. W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego, jakie są najczęstsze przyczyny stosowania przemocy w rodzinie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 3. Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy w rodzinie?

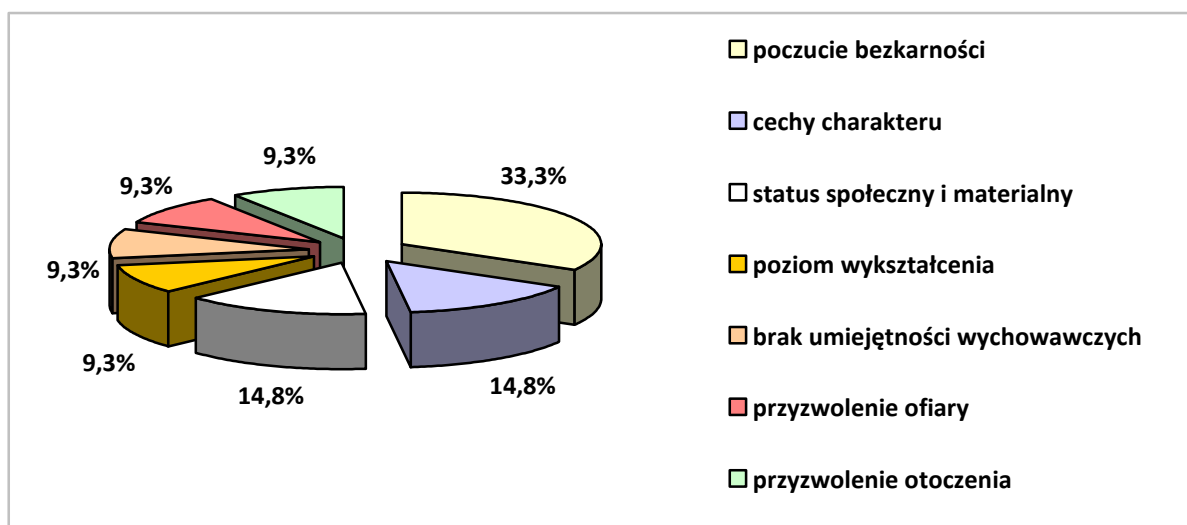

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych najczęstszą przyczyną stosowania przemocy w rodzinie były uzależnienia (45,5%). Do często wskazywanych przyczyn zaliczono doświadczenia i wzorce z domu rodzinnego (12,7%), zaburzenia emocjonalne (10,9%), stres i frustrację (9,1%) oraz traumatyczne przeżycia (7,3%). W dalszej kolejności wymieniono konflikty pokoleniowe (5,5%), chorobę psychiczną (3,6%) i chęć dominacji materialnej (1,8%). Trudności z odpowiedzią na to pytanie miało 3,6% respondentów.

W kolejnym pytaniu ankietowani identyfikowali czynniki, które mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 4. Jakie Pani/Pana zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie?

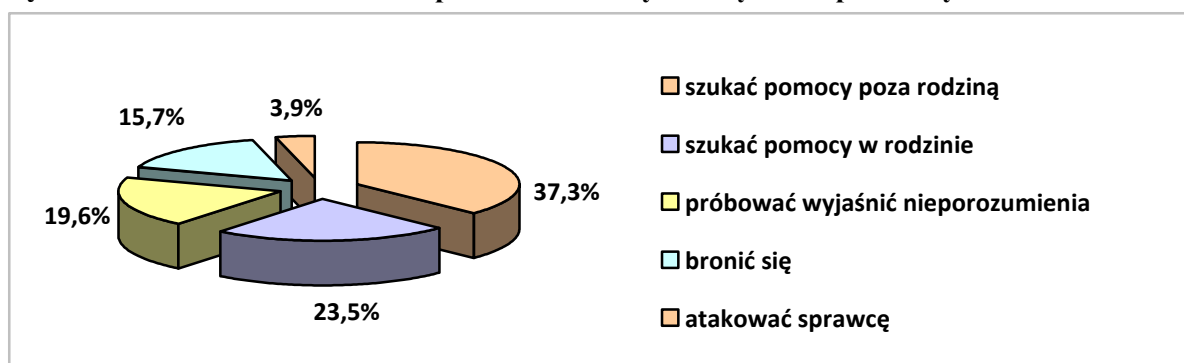

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najczęściej wskazywanymi przez badanych czynnikami mogącymi mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie były: poczucie bezkarności (33,3%), cechy charakteru oraz status społeczny i materialny (po 14,8%). Wymieniono także poziom wykształcenia, brak umiejętności wychowawczych, przyzwolenie ofiary i przyzwolenie otoczenia (po 9,3%).

W ankiecie zawarto także pytanie, jak powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 5. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie?

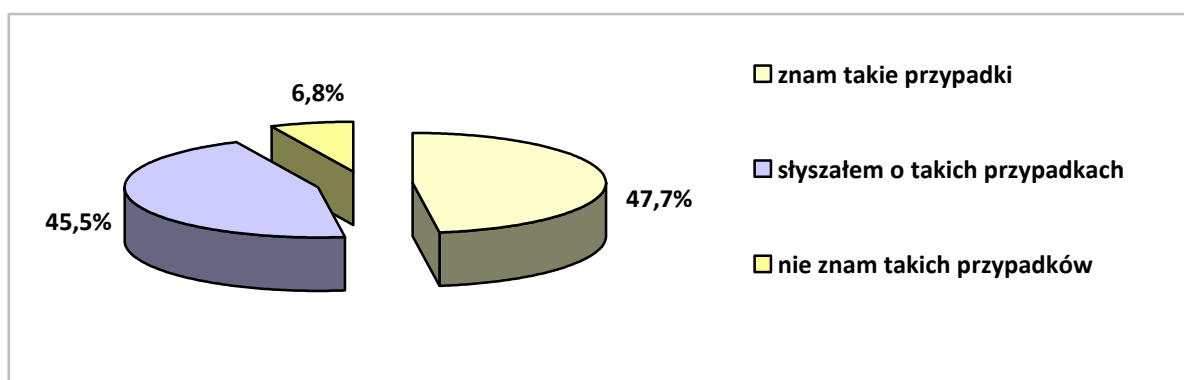

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych ofiary przemocy powinny przede wszystkim szukać pomocy poza rodziną (37,3%) oraz szukać pomocy w rodzinie (23,5%), a w dalszej kolejności próbować wyjaśnić nieporozumienia (19,6%), bronić się (15,7%) i atakować sprawcę (3,9%).

Uczestników badania sondowano również w kwestii znajomości przypadków występowania przemocy w rodzinie w gminie. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 6. Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

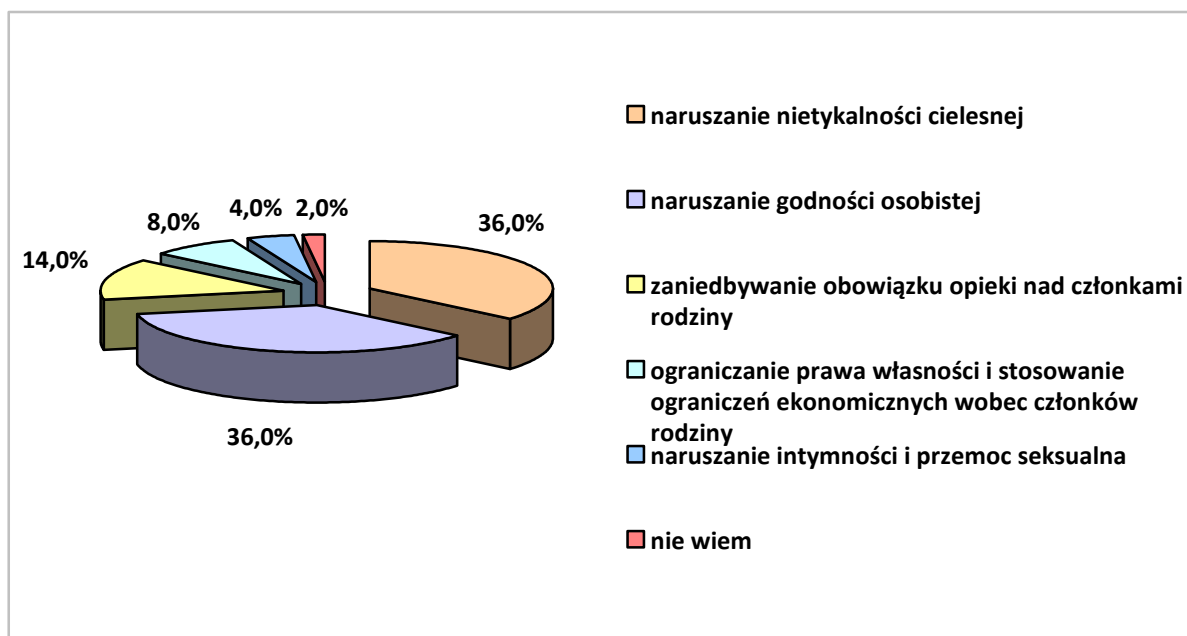

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Przypadki występowania przemocy w rodzinie w gminie zna 47,7% ankietowanych, a kolejne 45,5% respondentów stwierdziło, że o nich słyszało. Przeciwnego zdania było tylko 6,8% badanych. Inna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła form przemocy w rodzinie

najczęściej występujących w gminie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 7. Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w gminie?

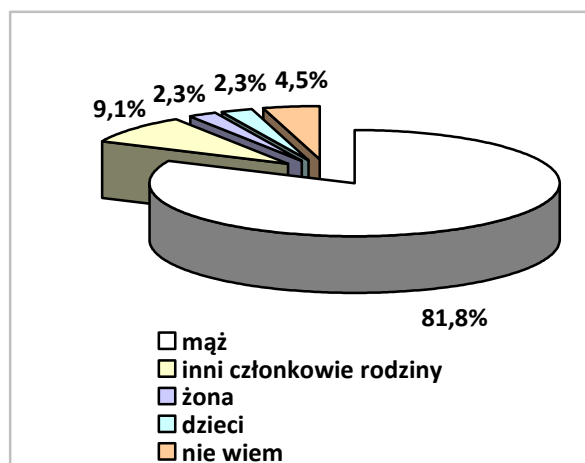
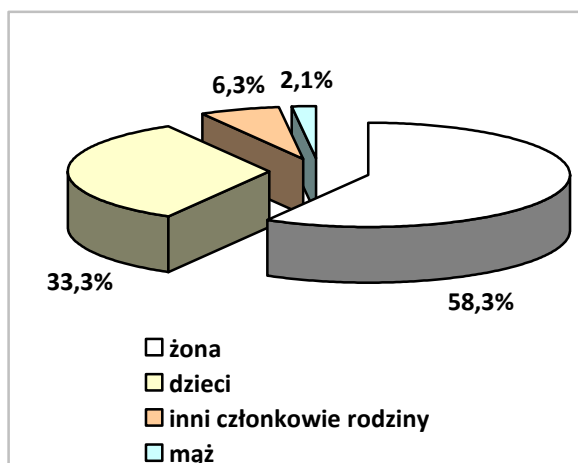
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wśród form przemocy, które najczęściej występują w rodzinach zamieszkałych w gminie, wymieniano: naruszenie nietykalności cielesnej oraz naruszenie godności osobistej (po 36%), zaniechywanie obowiązku opieki nad członkami rodziny (14%), ograniczenie prawa własności i stosowanie ograniczeń ekonomicznych wobec członków rodziny (8%), a także naruszenie intymności i przemoc seksualną (4%). Odpowiedzi na to pytanie nie potrafiło udzielić 2% respondentów.

W kolejnych pytaniach poproszono respondentów o wskazanie ofiar i sprawców przemocy w rodzinie. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 8. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w gminie?

Wykres 9. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?

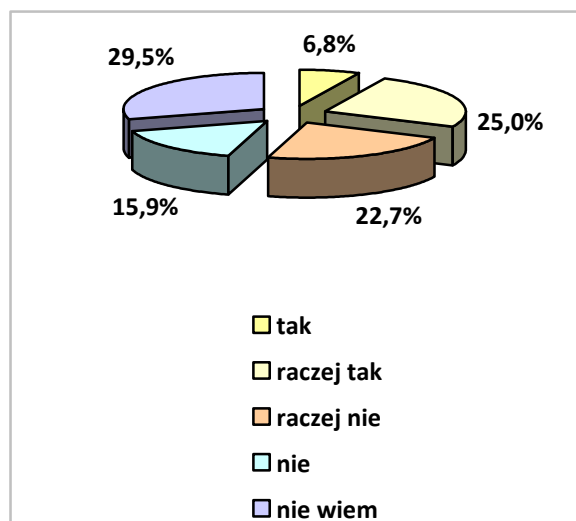
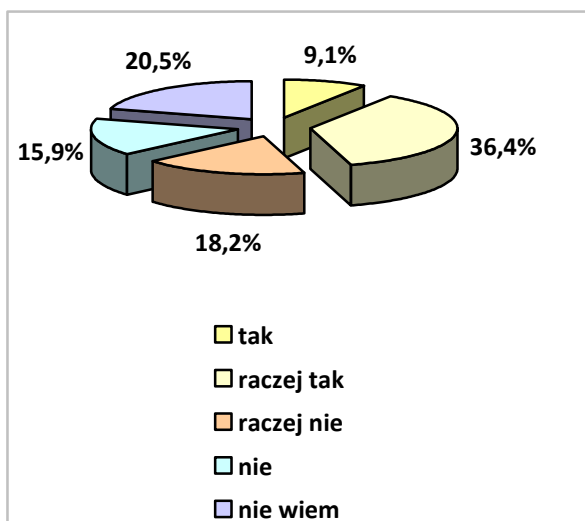
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość ankietowanych (58,3%) uznała, że ofiarami przemocy w rodzinie padają głównie żony. Według jednej trzeciej badanych są to dzieci, a kolejne 6,3% respondentów stwierdziło, że są to inni członkowie rodziny. Nieco ponad 2% pytanych przyznało, że są to mężowie. Jeśli chodzi o sprawcę przemocy w rodzinie, to zdecydowana większość badanych (81,8%) wskazała, że tą osobą jest mąż. Według 9,1% ankietowanych są to inni członkowie rodziny, kolejne 2,3% pytanych uznało, że są to żony, taki sam odsetek respondentów uznał, że są to dzieci. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 4,5% mieszkańców. Na podstawie tych danych rysuje się zatem modelowy obraz przemocy w rodzinie: sprawcą przemocy jest mąż, a ofiarami jego żona oraz dzieci.

Odpowiadając na kolejne pytania, uczestnicy badania oceniali ofertę pomocy świadczonej ofiarom przemocy w rodzinie oraz działania podejmowane wobec sprawców przemocy w rodzinie. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 10. Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w gminie oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

Wykres 11. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w gminie działania wobec sprawców przemocy w rodzinie są wystarczające?

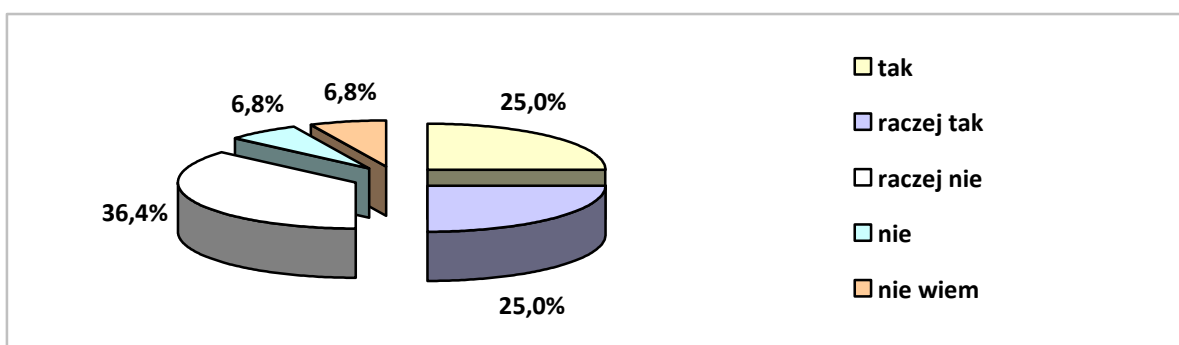
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według 45,5% respondentów oferta wsparcia udzielanego ofiarom przemocy jest wystarczająca lub raczej wystarczająca. Przeciwnego zdania było 34,1% ankietowanych. Stanowiska w tej sprawie nie sprecyzowało 20,5% pytanych.

W przypadku oceny działań podejmowanych wobec sprawców przemocy w rodzinie, 38,6% badanych odpowiedziało, że są one niewystarczające lub raczej niewystarczające. Pozytywną opinię przedstawiło 31,8% respondentów. Zdania w tej sprawie nie wyraziło 29,5% ankietowanych.

Respondentów zapytano także, czy przemoc w rodzinie postrzegają jako duży problem społeczny. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 12. Czy postrzega Pani/Pan przemoc w rodzinie jako istotny problem na terenie gminy?

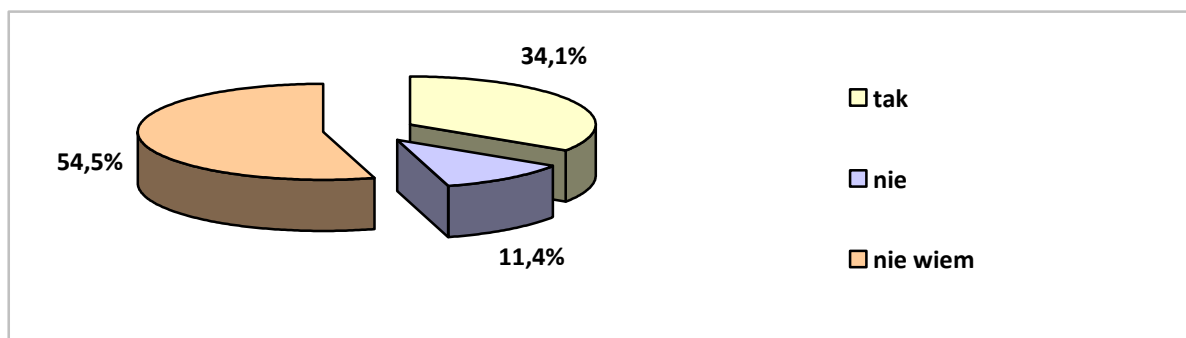
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Połowa respondentów stwierdziła, że przemoc w rodzinie jest dużym problemem społecznym na terenie gminy. Przeciwnie zdanie wyraziło 43,2% ankietowanych. Trudności z odpowiedzią na to pytanie miało 6,8% badanych.

Odpowiadając na pytanie, czy istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy, 34,1% ankietowanych stwierdziło, że takie ryzyko istnieje.

Przeciwnego zdania było 11,4% badanych. Największa grupa respondentów (54,5%) nie potrafiła tego ryzyka ocenić. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

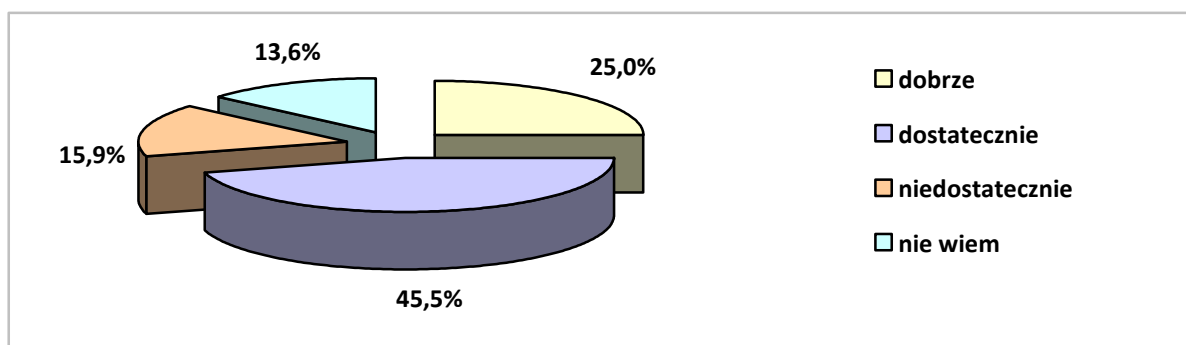
Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym ocenić działania profilaktyczne podejmowane w gminie w związku z problemem przemocy w rodzinie. Uzyskane opinie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oceniając podejmowane w gminie działania profilaktyczne dotyczące problemu przemocy w rodzinie, 45,5% ankietowanych stwierdziło, że są one dostateczne, a jedna czwarta badanych określiła je jako dobre. Jednocześnie 15,9% respondentów uznało, że są one niedostateczne. Problem z odpowiedzią na to pytanie miało 13,6% pytanych.

Uczestników badania poproszono także o wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w gminie w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie. Odpowiadając na nie, ankietowani szczególnie nacisk położyli na tworzenie mieszkań chronionych i zapewnienie

bezpieczeństwa ofiarom przemocy, zwiększenie działań interwencyjnych, zintensyfikowanie przedsięwzięć profilaktycznych i edukacyjnych, utworzenie grup wsparcia dla ofiar przemocy, organizowanie spotkań dla ofiar i sprawców przemocy, zapewnienie dostępu do psychologów, pedagogów oraz poradnictwa i terapii, efektywne przeciwdziałanie uzależnieniom, a także udzielanie profesjonalnej pomocy prawnej. Za równie ważne uznano wzmocnienie działań instytucji pomocowych (szybkie i skuteczne interwencje policyjne, monitorowanie rodzin z problemami, realizowanie programów korekcyjnych dla sprawców przemocy oraz współpraca z pedagogami szkolnymi). Wśród niezbędnych działań wymieniono również prowadzenie kampanii informacyjnych na temat zjawiska agresji i przemocy oraz działalności instytucji pomocowych, a także skuteczne karanie sprawców.

1.4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM

Informacje, które pomogły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań i zjawisk patologicznych, uzyskano, poddając analizie ankiety wypełnione w placówkach oświatowych funkcjonujących na terenie gminy. Do analizy przedłożono 12 ankiet.

Do szkół biorących udział w badaniu ankietowym uczęszczało w roku szkolnym 2015/2016 618 uczniów. Zatrudniano w tym czasie 73 nauczycieli. Uczniowie wszystkich szkół mogli skorzystać z pomocy pedagoga. Wszystkie placówki zapewniały także opiekę w ramach zajęć świetlicowych. Poniżej zamieszczono tabelę przedstawiającą dane dotyczące ujawnionych w szkołach przypadków zachowań negatywnych i zjawisk patologicznych.

Tabela 17. Przypadki negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych ujawnionych w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2015/2016

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	obecność	
	liczba ujawnionych przypadków	nie stwierdzono (liczba placówek)
palenie papierosów	18	1
sięganie po alkohol	–	3
sięganie po narkotyki	–	3
kradzieże	4	1
udział w grupach negatywnych	–	3
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	7	1
autoagresja	1	2
ucieczki z domu	1	2
przestępczość ujawniona	–	3
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	10	–

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych gminy.

Do najczęściej występujących wśród uczniów zachowań negatywnych należały: palenie papierosów, przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego oraz agresja i przemoc w grupie rówieśniczej, a także – w mniejszym stopniu – kradzieże, autoagresja oraz ucieczki z domu. Nie odnotowano przypadków sięgania po alkohol i narkotyki, udziału w grupach negatywnych oraz przestępczości.

W zachowaniach negatywnych należy uwzględnić zjawiska i patologie ujawnione w środowisku rodzinnym uczniów. Ankietowani wskazywali najczęstsze problemy rodzin w pytaniu zamkniętym, gdzie należało wskazać liczbę ujawnionych przypadków danego zjawiska. Pozyskane dane liczbowe zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 18. Przypadki patologicznych zachowań i dysfunkcji stwierdzonych w środowisku rodzinnym uczniów w roku szkolnym 2015/2016

rodzaj zjawiska	obecność	
	liczba ujawnionych przypadków	nie stwierdzono (liczba placówek)
zaniedbanie przez dom	23	–
przemoc w rodzinie	2	2
wykorzystywanie seksualne	–	3

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych gminy.

W środowisku rodzinnym uczniów stwierdzono 23 przypadki zaniedbań dzieci przez dom rodzinny oraz 2 przypadki przemocy w rodzinie. Nie odnotowano przypadków, wykorzystywania seksualnego.

Z pytań otwartych wynikało, iż rodziny uczniów borykają się z wieloma problemami. Badani wskazywali głównie na bezradność i niewydolność opiekuńczo-wychowawczą oraz brak czasu i zainteresowania poświęcanego dzieciom ze strony rodziców, a także dysfunkcje występujące w domu, odnoszące się głównie do nadużywania alkoholu przez rodziców. Za równie ważne uznano trudną sytuację ekonomiczną rodzin, często wynikającą z bezrobocia, jak również brak więzi rodzinnych oraz występujące przypadki agresji. Wspomniano też o nieprawidłowych relacjach koleżeńskich i rodzinnych, braku aspiracji i oczekiwań wobec dzieci, a także zaniedbaniach dotyczących higieny osobistej.

Działania profilaktyczne adresowane do uczniów, podejmowane na terenie szkoły

We wszystkich ankietowanych placówkach podejmowane są różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne. Wśród nich można wymienić pogadanki, warsztaty i prelekcje eliminujące przejawy uzależnień oraz agresji i przemocy, spotkania ze specjalistami z różnych dziedzin, a także indywidualne rozmowy z uczniami i lekcje wychowawcze. Uczniowie biorą czynny udział w konkursach i spektaklach teatralnych

o tematyce profilaktycznej, zapoznają się z broszurami, ulotkami i plakatami oraz filmami edukacyjnymi, a także samodzielnie tworzą gazetki profilaktyczne. Organizowane są także zajęcia z zakresu bezpieczeństwa w sieci i przeciwdziałania cyberprzemocy (zajęcia dla uczniów klas V-VI „Zapobieganie cyberprzemocy”) oraz spotkania z pracownikami Komendy Powiatowej Policji w Kołobrzegu i kuratorami sądowymi dotyczące przemocy wśród rówieśników. W szkołach przeprowadzono następujące programy profilaktyczne, społeczne i edukacyjne: „Aktywna szkoła – Aktywny uczeń”, „Bezpieczna Szkoła”, „Trzymaj formę”, „Rok szkoły w ruchu”, „W-f z klasą”, „Bezpiecznie w domu” i „Bezpiecznie po drodze”. Szkoła Podstawowa w Czerninie przystąpiła do konkursu „Profilaktyka oczami młodzieży” zorganizowanego przez Komendę Wojewódzką Policji w Szczecinie, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego i Fundację Razem Bezpieczniej, którego celem było promowanie bezpieczeństwa, aktywizacja środowisk szkolnych w zakresie przeciwdziałania zjawiskom patologicznym oraz podnoszenie świadomości prawnej.

Działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Określając działania profilaktyczne i naprawcze, które należałoby przeprowadzić w szkołach, badani wskazywali głównie na potrzebę zintensyfikowania działalności w zakresie zapobiegania agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, zarówno fizycznej, jak i werbalnej, eliminowanie zjawiska dyskryminacji oraz organizowania zajęć warsztatowych z udziałem specjalistów. Zdaniem respondentów konieczne jest także ustalenie czytelnych dla dzieci i młodzieży zasad zachowania, podtrzymywanie dobrych relacji uczeń – nauczyciel – rodzic, kształtowanie poczucia odpowiedzialności za własne czyny i zachowanie oraz podniesienie poziomu kultury osobistej i językowej.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, pedagodzy wskazywali przede wszystkim na konieczność monitorowania sytuacji dzieci w domu rodzinnym, umożliwienie indywidualnego rozwoju, rozbudzanie aspiracji i poszerzanie horyzontów, a także wspieranie w osiągnięciu osobistych celów oraz zapewnienie poczucia bezpieczeństwa. Za równie ważne ankietowani uznali wspieranie uczniów będących w trudnej sytuacji materialnej, rozszerzenie współpracy z organizacjami i jednostkami pomocowymi oraz sponsorami, a także

kontynuowanie działań profilaktycznych uświadamiających skutki uzależnień (organizowanie spotkań ze specjalistami – psychologami, pedagogami, lekarzami i policjantami). Respondenci zwrócili również uwagę na potrzebę prowadzenia pedagogizacji rodziców oraz warsztatów dla rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Ankietowani szczególnie nacisk położyli na poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych rozwijających zainteresowania uczniów, wprowadzenie nowoczesnych pomocy naukowych wzbogacających proces kształcenia, a także zwiększenie zaangażowania rodziców w rozwiązywanie problemów dzieci.

Współpraca szkoły z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

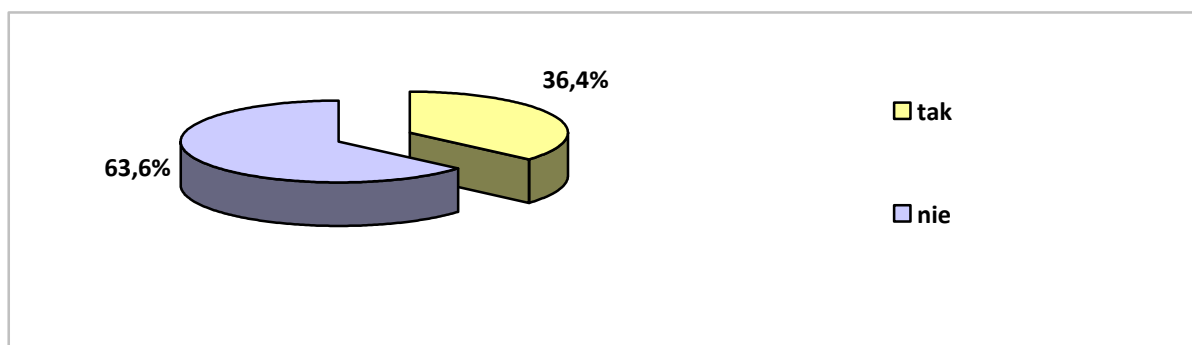
Przedstawiciele wszystkich ankietowanych placówek uznali współpracę z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny za zadowalającą. Do podmiotów tych zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Policję, Radę Sołecką, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Urząd Gminy, Sąd Rejonowy, kuratorów sądowych, ośrodki zdrowia, specjalistów z Ośrodków Szkolno-Wychowawczych, Ośrodek Wczesnej Interwencji, Caritas, Powiatowy Urząd Pracy, OHP, Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Kołobrzegu, Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Dom Pomocy Społecznej, Klub Motocyklowy „Voyager” oraz Piekarnię „Bravo”.

Współpraca polega m.in. na stałym kontakcie z jednostkami pomocowymi, wymianie informacji o zaistniałych problemach i wzajemnym wsparciu, a także udzielaniu pomocy socjalnej i materialnej, dofinansowaniu podręczników, wypoczynku i wycieczek uczniów, wsparciu psychologicznym, pomocy w dożywianiu dzieci, prowadzeniu szkoleń, realizowaniu wspólnych projektów, sporządzaniu badań i diagnoz psychologiczno-pedagogicznych, jak również organizowaniu działań pomocowych, kiermaszy, konkursów, warsztatów, pogadań i prelekcji, mobilizowaniu młodzieży, nauczycieli oraz rodziców do angażowania się w akcje społeczne, a także uczestnictwie w imprezach szkolnych.

1.4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ

W badaniu ankietowym skierowanym do dzieci i młodzieży szkolnej wzięło udział 23 uczniów klas gimnazjalnych. W pierwszej kolejności uczestnicy badania odnieśli się do kwestii doświadczania przemocy ze strony rówieśników oraz w środowisku rodzinnym. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na pytanie o doznawanie przemocy ze strony rówieśników.

Wykres 15. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiegóś formy przemocy ze strony rówieśników?

Dane z badania w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

Większość uczniów (63,6%) odpowiedziała na to pytanie przecząco. Jednak 36,4% badanych doświadczyło przemocy ze strony rówieśników.

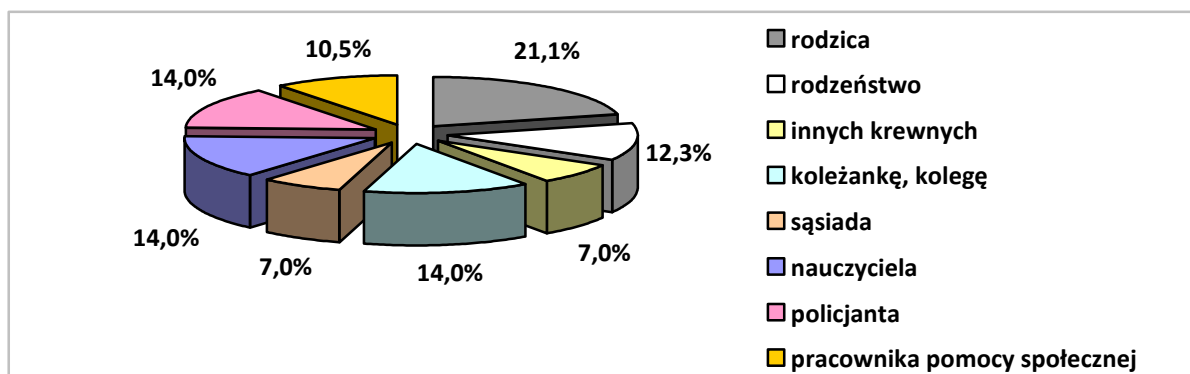
Z kolei w odpowiedzi na pytanie o doznawanie przemocy w swojej rodzinie nikt z ankietowanych nie potwierdził występowania zjawiska przemocy w domu rodzinnym.

W następnym pytaniu sondowano uczniów, czy słyszeli o przypadkach przemocy w rodzinach swoich znajomych. Większość z nich (65,2%) nie ma wiedzy o występowaniu przemocy w domach osób im znanych. Jednocześnie 34,8% badanych zadeklarowało, że słyszało o przypadkach przemocy w domach osób z ich otoczenia.

Odpowiadając na pytanie: „Czy uważasz, że będąc świadkiem lub ofiarą przemocy lub przemocy w rodzinie należy kogoś o tym poinformować?”, zdecydowana większość uczniów (95,5%) odpowiedziała twierdząco. Tylko 4,5% ankietowanych uważa, że świadek lub ofiara przemocy nie muszą nikogo informować o wystąpieniu takiego problemu.

Uczestnicy badania zadeklarowali, że najczęściej swoją wiedzę o przemocy podzieliliby się z rodzicem (21,1%), a także koleżanką lub kolegą, nauczycielem oraz policjantem (po 14%). W dalszej kolejności wymieniono rodzeństwo (12,3%), pracownika pomocy społecznej (10,5%) oraz innych krewnych i sąsiada (po 7%). Odpowiedzi w tym zakresie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 16. Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy w rodzinie lub była/był świadkiem przemocy w rodzinie?

Dane z badania w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

Na pytanie: „Czy uważasz, że należy prowadzić akcje i kampanie informacyjne na temat przemocy w rodzinie?”, zdecydowana większość (73,9%) badanych odpowiedziała twierdząco. Jednocześnie 26,1% ankietowanych uważa prowadzenie takich działań za bezzasadne.

Kolejna kwestia dotyczyła uczestnictwa uczniów w zajęciach poświęconych problemom przemocy w rodzinie. Udział w takich zajęciach potwierdziło 56,5% badanych. Jednak 43,5% ankietowanych nie uczestniczyło w zajęciach związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie.

W odpowiedzi na pytanie dotyczące obaw o możliwość doświadczenia przemocy większość badanych (69,6%) zadeklarowała, że nie ma takich obaw. Wśród uczniów obawiających się przemocy, najwięcej osób (26,1%) wskazało na przemoc rówieśniczą, a tylko 4,3% badanych ujawniło, że obawia się przemocy w rodzinie.

1.5. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM

W celu zapewnienia bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom, zgodnie z art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, została wprowadzona procedura postępowania w sytuacji konieczności odebrania dziecka z rodziny w razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia.

Procedura ma zastosowanie w sytuacji stwierdzenia faktu bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia dziecka przez pracownika socjalnego OPS-u w trakcie wykonywania przez niego obowiązków służbowych. Pracownik socjalny jest zobowiązany do interwencji także w przypadku powzięcia informacji o fakcie przemocy z innego źródła, np. z informacji innych osób. Może to być również powiadomienie złożone przez Policję w godzinach pracy Ośrodka

Pomocy Społecznej. Celem interwencyjnego zabezpieczenia dziecka jest zapobieżenie negatywnym skutkom wynikającym ze stwierdzonego stanu zagrożenia zdrowia lub życia dziecka przebywającego w rodzinie. Pracownik socjalny zobowiązany jest powiadomić rodzica lub opiekuna prawnego o możliwości złożenia zażalenia na odebranie dziecka.

W przypadku podjęcia przez pracownika socjalnego wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką decyzji o odebraniu dziecka i umieszczeniu go u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej, zostaje wypełnione oświadczenie o powierzeniu dziecka przez pracownika socjalnego.

1.6. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT służy identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stały się obszary zdefiniowane hasłowo: rodzina, dziecko, młodzież oraz uzależnienia i przemoc w rodzinie.

OBSZAR I: RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zapobieganie dysfunkcjom rodzin • prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami wymagającymi wsparcia • analizowanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tego rodzaju wsparcia • koordynowanie działań instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzież • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • dobrze rozwinięta baza dydaktyczna w szkołach podstawowych i gimnazjalnych, zapewniająca właściwy rozwój uczniów • odpowiednia oferta zajęć pozalekcyjnych • dostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego • funkcjonowanie w gminie organizacji pozarządowych zajmujących się problemami rodzin, dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> • brak w gminie grup i ośrodków wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci • nierozwijanie sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • brak działań na rzecz rozwoju szkolnictwa ponadgimnazjalnego • niedostateczna dostępność wyspecjalizowanej opieki medycznej

<ul style="list-style-type: none"> • propagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia • dobra dostępność opieki medycznej w gminie 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszająca się liczba rodzin dysfunkcyjnych w gminie • wystarczający zakres pracy socjalnej prowadzonej z rodzinami wymagającymi wsparcia • właściwe rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • odpowiednio rozwinięte poradnictwo specjalistyczne udzielane rodzinom • dobry przepływ informacji między instytucjami wspierającymi rodziny, dzieci i młodzież • odpowiednia do potrzeb dostępność opieki przedszkolnej • przeznaczanie przez gminę środków finansowych na utrzymanie i rozwój bazy dydaktycznej szkół podstawowych i gimnazjalnych • wystarczająca oferta zajęć pozalekcyjnych • dostosowana do potrzeb oferta spędzania czasu wolnego • odpowiednia oferta organizacji pozarządowych zajmujących się problemami rodzin, dzieci i młodzieży • stale rosnące zainteresowanie zdrowym trybem życia wśród mieszkańców gminy • wystarczający zakres świadczeń medycznych dostępnych w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • niezaspokajanie potrzeb młodzieży w zakresie dostępu do szkolnictwa ponadgimnazjalnego w gminie (dostęp poza gminą) • niedostateczne zainteresowanie wolontariatem wśród dzieci i młodzieży • niewystarczający zakres świadczeń specjalistycznej opieki medycznej w gminie

OBSZAR II: UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie w gminie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • kierowanie osób uzależnionych na leczenie odwykowe • prowadzenie działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców • kontrolowanie punktów sprzedaży napojów alkoholowych • funkcjonowanie w gminie grup wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczne diagnozowanie kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży • nieprowadzenie badań dotyczących problemu nielegalnego obrotu alkoholem w gminie • brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze uzależnień i współuzależnień

<p>i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych (niewystarczająco zaspokajają potrzeby)</p> <ul style="list-style-type: none"> • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą domową • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży • funkcjonowanie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie • programowanie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • prowadzenie poradnictwa prawnego i psychologicznego oraz interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • funkcjonowanie w gminie zespołu interdyscyplinarnego • zapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia (według potrzeb) • kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • zadowalające efekty działań podejmowanych w celu leczenia uzależnień • zapewnianie pomocy psychospołecznej i prawnej wszystkim rodzinom wymagającym tego rodzaju wsparcia • wzrost świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożeń uzależnieniami • objęcie pomocą grup i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych wszystkich osób zainteresowanych wsparciem • wystarczająca kadra pracująca z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • stale rosnąca świadomość zagrożenia uzależnieniami wśród dzieci i młodzieży • realizowanie gminnego harmonogramu działań w zakresie przeciwdziałania przemocy • objęcie poradnictwem i interwencją z powodu przemocy w rodzinie wszystkich rodzin potrzebujących wsparcia • niewzrastająca liczba osób wymagających podjęcia działań zespołu 	<ul style="list-style-type: none"> • nieefektywne leczenie odwykowe z uzależnień • brak danych na temat zjawiska sięgania przez nieletnich po alkohol i narkotyki oraz nielegalnej sprzedaży napojów alkoholowych • brak organizacji pozarządowych zajmujących się problemami uzależnień i przemocy w rodzinie

interdyscyplinarnego <ul style="list-style-type: none"> • niezwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia • niewzrastająca liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych 	
--	--

2. ADRESACI PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Dygowo na lata 2018-2022 jest adresowany w szczególności do rodzin i osób, które ze względu na przemoc w rodzinie wymagają wsparcia społecznego, sprawców przemocy w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie, przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy oraz pozostałych mieszkańców gminy.

3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE

Wyniki diagnozy problemów przemocy w rodzinie na terenie gminy, opartej na analizie źródeł zastanych, danych z badań ankietowych oraz analizie SWOT pozwoliły na opracowanie założeń Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Dygowo na lata 2018-2022. Zostały one przedstawione w formie celu głównego, celów operacyjnych i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania zjawiska przemocy w rodzinie, jak i zapobiegania temu zjawisku w przyszłości.

3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny, wyznaczony w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Dygowo na lata 2018-2022, jest następujący:

„Skuteczne zapobieganie i przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie w gminie, wsparcie i ochrona ofiar oraz oddziaływanie na sprawców przemocy”

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją wyznaczonych i przedstawionych poniżej celów operacyjnych oraz działań.

3.2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA

CEL OPERACYJNY 1.: Wspieranie rodzin doświadczających przemocy lub zagrożonych przemocą.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej oraz specjalistycznego poradnictwa rodzinom dotkniętym przemocą.	2018-2022	GOPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin, którym udzielono wsparcia - rodzaj wsparcia - liczba porad 	<ul style="list-style-type: none"> - wzmacnianie bezpieczeństwa socjalnego i psychologicznego rodzin doświadczających przemocy
Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w których występuje przemoc.	2018-2022	GOPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w postaci pracy socjalnej 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby rodzin, w których wielokrotnie interweniowano z powodu przemocy domowej - włączenie społeczne rodzin izolujących się i izolowanych
Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej i prawnej dla rodzin dotkniętych przemocą.	2018-2022	GOPS, GKRPA, PKOUW, PKOPR, ZI, NGO-s	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin, którym udzielono wsparcia - liczba i rodzaj porad 	<ul style="list-style-type: none"> - wzmacnianie rodzin doświadczających przemocy
Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.	w razie zaistnienia konieczności	GOPS, PCPR, NGO-s	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób, którym udzielono wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> - ochrona ofiar przemocy - zapobieganie eskalacji przemocy w rodzinie - zapewnienie komfortu

				socjalnego i psychologicznego osobom i rodzinom dotkniętym przemocą
Informowanie o istniejących grupach wsparcia dla rodzin doświadczających przemocy na terenie powiatu kołobrzeskiego.	w razie zaistnienia konieczności	GOPS, GKRPA, ZI, NGO-s	- liczba rodzin, którym udzielono wsparcia	- wzmacnianie kondycji rodzin doświadczających przemocy - przywracanie właściwego funkcjonowania rodziny
Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2018-2022	GOPS, GKRPA, ZI, PKOUW, PKOPR, Policja, placówki ochrony zdrowia, NGO-s, Kościoł	- liczba rodzin, którym udzielono wsparcia - liczba i rodzaj porad - liczba podjętych interwencji	- zapewnienie bezpieczeństwa rodzinie - wzmacnianie kondycji rodzin doświadczających przemocy - wzmacnianie rodzin narażonych na przemoc - zapobiegania zjawisku przemocy w rodzinie
Informowanie sprawców przemocy w rodzinie o możliwości skorzystania z programów korekcyjno-edukacyjnych.	2018-2022	GOPS, GKRPA, ZI	- liczba przeprowadzonych rozmów ze sprawcami przemocy - liczba sprawców przemocy skierowanych do udziału w programach korekcyjno-	- zmniejszenie poziomu zagrożenia przemocą domową - zmiana zachowań sprawców przemocy

			edukacyjnych.	
Pomoc w postaci wspierania sprawców przemocy do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie po zakończonym procesie działań resocjalizacyjnych i socjoterapeutycznych.	2018-2022	GOPS, GKRPA, ZI, Policja, SR, NGO-s, Kościół, społeczność lokalna	- liczba i rodzaj podjętych działań	- zmniejszenie poziomu zagrożenia przemocą domową - poprawa relacji w rodzinach doświadczających przemocy

CEL OPERACYJNY 2.: Prowadzenie na terenie gminy działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych mających na celu eliminowanie zjawiska przemocy w rodzinie.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Upowszechnianie informacji o instytucjach świadczących pomoc ofiarom agresji i przemocy w rodzinie.	2018-2022	GOPS, GKRPA, ZI, palcówki oświatowe, świetlice, Policja, NGO-s, Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom
Wzmacnianie umiejętności społecznych mieszkańców gminy, zwiększanie ich motywacji do zmian w zakresie funkcjonowania psychologicznego, rodzinnego i społecznego.	2018-2022	GOPS, GKRPA, ZI, PKOUW, PKOPR, palcówki oświatowe, świetlice, PPP, NGO-s, Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób objętych działaniami	- wzmacnianie kompetencji społecznych mieszkańców - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
Organizowanie pogadanek, prelekcji na temat zjawiska przemocy w rodzinie	2018-2022	GOPS, GKRPA, ZI, PKOUW, PKOPR, palcówki oświatowe, świetlice, PPP, NGO-s	- liczba i rodzaj pogadanek i prelekcji - liczba uczestników	- uwrażliwianie na problem przemocy w rodzinie - zmiana świadomości

				społecznej
Przeprowadzanie akcji profilaktycznych, organizowanie imprez kulturalnych i sportowych z uwzględnieniem kwestii przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2018-2022	GOPS, GKRPA, ZI, PKOUW, PKOPR, placówki oświatowe, świetlice, jednostki sportowo-rekreacyjne, PPP, NGO-s	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - zmiana nastawień do problemu przemocy w rodzinie - zapobieganie eskalacji zjawiska przemocy rodzinie - promowanie prawidłowego modelu rodziny
Budowanie pozytywnego wizerunku rodziny i promowanie potrzeby zachowania odpowiednich relacji wśród jej członków.	2018-2022	GOPS, GKRPA, ZI, PKOUW, PKOPR, placówki oświatowe, świetlice, jednostki sportowo-rekreacyjne, PPP, NGO-s	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - wzmacnianie rodzin - eliminowanie zjawisk zakłócających prawidłowe funkcjonowanie rodzin - przywracanie właściwych relacji w rodzinie
Podjęcie działań zmierzających do rozładowania stresu i agresji w środowisku dzieci i młodzieży poprzez sport i uczestnictwo w kulturze.		GD, RG, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, NGOs, Kościół	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - wyzwalanie pozytywnych emocji - integrowanie środowiska dzieci i młodzieży oraz społeczności lokalnej - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

CEL OPERACYJNY 3.: Doskonalenie kompetencji kadr samorządowych i organizacji pozarządowych w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Doskonalenie i zwiększanie kompetencji zawodowych pracowników pomocy społecznej w zakresie udzielania skutecznego wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym i zagrożonym przemocą.	2018-2022	GOPS, GD, PCPR, ROPS, Policja, GKRPA, ZI, Służba zdrowia, Kuratorzy	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj odbytych szkoleń - liczba pracowników doskonalących kwalifikacje 	<ul style="list-style-type: none"> - podwyższenie kompetencji służb społecznych - poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - zwiększenie skuteczności podejmowanych działań pomocowych dzięki poszerzeniu zakresu i form wsparcia dla rodzin doświadczających przemocy domowej i zagrożonych przemocą - poprawa funkcjonowania rodzin objętych wsparciem
Kontynuowanie działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.	2018-2022	GD, GKRPA, GOPS, placówki oświatowe, Policja, Sąd Rejonowy inne podmioty, których przedstawiciele biorą udział w działaniach ZI	<ul style="list-style-type: none"> - liczba spotkań ZI - liczba grup roboczych - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
Organizowanie szkoleń	2018-2022	GD, placówki oświatowe,	- liczba i rodzaj szkoleń	- podwyższenie wiedzy

i warsztatów dla nauczycieli na temat przemocy w środowisku szkolnym i rodzinnym uczniów.		GKRPA, PPP	- liczba uczestników	nauczycieli w zakresie rozpoznawania i przeciwdziałania przemocy - podwyższenie kompetencji kadr pedagogicznych w zakresie udzielania skutecznego wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym i zagrożonym przemocą. - eliminowanie zachowań agresywnych w środowisku uczniowskim - wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa osób i rodzin doświadczających przemocy
Wspieranie organizacji pozarządowych w podejmowanych działaniach o charakterze profilaktycznym oraz mającym na celu zapobieganie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie.	2018-2022	GD, GKRPA, GOPS, ZI placówki oświatowe, Policja, NGOs	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba podmiotów objętych wsparciem	- ochrona ofiar przemocy - zapobieganie eskalacji przemocy w danej rodzinie - zapewnienie komfortu socjalnego i psychologicznego osobom i rodzinom dotkniętym przemocą
Monitorowanie	2018-2022	GD, ZI, GOPS, PKOUW,	- liczba i rodzaj	- zmniejszenie liczby

i kontrolowanie problemów agresji i przemocy występujących w gminie.		PKOPR, Policja, Sąd Rejonowy, PCPR, PPP, placówki ochrony zdrowia,	przestępstw popełnionych na terenie gminy - liczba i rodzaj wykroczeń na terenie gminy - liczba Niebieskich Kart - liczba osób objętych dozorem i nadzorem kuratorskim	osób i rodzin doświadczających przemocy - wzmacnianie bezpieczeństwa psychologicznego rodzin doświadczających przemocy
--	--	--	---	---

CEL OPERACYJNY 4: Współpraca podmiotów na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz możliwości udzielania wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym uzależnieniami i przemocą.	2018-2022	GD, GKRPA, GOPS, PKOUW, PKOPR, ZI, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice, NGO-s, Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu uzależnień i przemocy w rodzinie	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą
Integrowanie działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w gminie poprzez stałą współpracę	2018-2022	GD, RG, GOPS, GKRPA, PKOUW, PKOPR, ZI, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice, Policja, SR, PR, PCPR,	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin

podmiotów działających na terenie gminy i podmiotów spoza gminy wspierających mieszkańców.		PPP, PLU, NGOs, Kościół	uzależnień i przemocy w rodzinie	- zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą
Poszerzanie współpracy podmiotów w zakresie wzmacniania kondycji i eliminowania niekorzystnych zjawisk mających wpływ na komfort i jakość życia rodzin.	2018-2022	GD, RG, GKRPA, ZI, GOPS, PKOUW, PKOPR, NGOs, Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - utrwalenie w świadomości społecznej wzorca rodziny prawidłowo wypełniającej przypisane jej funkcje i wolnej od zachowań patologicznych
Wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.	2018-2022	Policja, PR, SR	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa komfortu i warunków życia mieszkańców gminy

Legenda

GD – Gmina Dygowo
 RG – Rada Gminy
 GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
 GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
 ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie
 PKOUW – Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych

PKOPR – Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie,
 SR – Sąd Rejonowy
 PR – Prokuratura Rejonowa
 ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
 PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
 PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
 PLU – Poradnia Leczenia Uzależnień
 NGOs – organizacje pozarządowe

III. REALIZACJA PROGRAMU

1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Koordinatorem programu będzie Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dygowie. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Urząd Gminy, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, placówki wychowania przedszkolnego, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.

Partnerami w realizacji działań są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kołobrzegu, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kołobrzegu, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

2. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring programu, polegający na gromadzeniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych działań, będzie prowadzony przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dygowie – koordynatora programu, przy udziale członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz przedstawicieli służb, które w zakresie swoich kompetencji realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Ewaluacja programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości. Badanie efektywności wdrożenia programu realizowane będzie w dwóch fazach – na początku i na końcu danego roku kalendarzowego w okresie obowiązywania programu. Badania o charakterze ilościowym zostaną uzupełnione osobistą narracją członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przedstawicieli podmiotów uczestniczących w realizacji programu. Zebrane w ten sposób informacje zostaną włączone do rocznego sprawozdania z realizacji programu, a następnie zostaną wykorzystane do opracowania raportu podsumowującego cały okres realizacji programu, zawierającego wnioski i rekomendacje na przyszłość. Ewaluacji programu będzie dokonywał zespół monitorujący.

3. FINANSOWANIE

Działania podejmowane w ramach realizacji Programu, związane z osiągnięciem wyznaczonych celów, finansowane będą ze środków własnych Samorządu Gminy. Przewiduje się również współudział w finansowaniu ww. działań ze środków budżetu państwa.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy	3
Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieska Karta” za rok 2016	5
Tabela 3. Liczba mieszkańców gminy w latach 2014-2016	11
Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2014-2016	11
Tabela 5. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	16
Tabela 6. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2014-2016 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie	16
Tabela 7. Działalność GKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie w latach 2014-2016	17
Tabela 8. Działalność GKRPA w latach 2014-2016 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie	18
Tabela 9. Wartość środków przeznaczonych na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemu uzależnień w gminie Dygowo w 2016 r.	18
Tabela 10. Działalność Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Dygowo w latach 2014-2016	20
Tabela 11. Dane Posterunku Policji dotyczące przemocy w rodzinie na terenie gminy Dygowo w latach 2014-2016	22
Tabela 12. Liczba rodzin i osób w rodzinach, którym w latach 2014-2016 GOPS w Dygowie przyznał pomoc z powodu przemocy lub alkoholizmu	23
Tabela 13. Jednostki wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie spoza gminy	25
Tabela 14. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy Dygowo w zakresie wsparcia dla ofiar przemocy w latach 2014-2016	26
Tabela 15. Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady	28
Tabela 16. Parafie rzymskokatolickie w gminie w 2016 roku	29
Tabela 17. Przypadki negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych ujawnionych w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2015/2016	37
Tabela 18. Przypadki patologicznych zachowań i dysfunkcji stwierdzonych w środowisku rodzinnym uczniów w roku szkolnym 2015/2016	38
Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci	14
Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku	14
Wykres 3. Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy w rodzinie?	31
Wykres 4. Jakie Pani/Pana zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie?	31
Wykres 5. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie?	32
Wykres 6. Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?	32
Wykres 7. Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w gminie?	33
Wykres 8. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w gminie?	33
Wykres 9. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?	33
Wykres 10. Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w gminie oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?	34
Wykres 11. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w gminie działania wobec sprawców przemocy w rodzinie są wystarczające?	34
Wykres 12. Czy postrzega Pani/Pan przemoc w rodzinie jako istotny problem na terenie gminy?	35
Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?	36
Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?	36
Wykres 15. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiegóż formy przemocy ze strony rówieśników?... ..	41
Wykres 16. Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy w rodzinie lub była/był świadkiem przemocy w rodzinie?	41